

6. Tenir interioritzada la lateralitat.
7. Acceptar les regles del joc.
8. Ser autònoms a la seva neteja personal.
9. Distingir els membres de la seva família, identificar-ne el parentiu, les funcions i les ocupacions.
10. Conèixer les dependències del col·legi, la classe, els seus membres i les seves funcions.
11. Identificar les dependències de la casa i les funcions que tenen.
12. Respectar i tenir cura dels objectes del seu entorn.
13. Cuidar i respectar els animals i les plantes.
14. Parlar amb una pronunciació correcta.
15. Discriminar auditivament paraules, síl·labes i fonemes.
16. Participar mitjançant comunicació oral (converses, contes, cançons, endevinalles, poesies...).
17. Memoritzar petits relats.
18. Interpretar imatges, cartells, fotografies, pictogrames i contes.
19. Reconèixer les grafies dins les paraules.
20. Llegir i identificar lletres, paraules i frases senzilles.
21. Representar gràficament el que llegeix.
22. Aprendre a comptar de forma correcta.
23. Identificar els nou primers números i la seva representació gràfica.
24. Conèixer els primers números ordinals.
25. Fer les grafies dels números senzills.
26. Classificar elements atenent les seves propietats.
27. Resoldre problemes senzills que impliquin operacions bàsiques.
28. Identificar les formes geomètriques més elementals: cercle, quadrat, triangle i rectangle.
29. Identificar els colors primaris i la seva barreja.
30. Tenir interès i respecte per les seves elaboracions plàstiques i per les dels altres.
31. Conèixer les propietats sonores del propi cos, dels objectes i dels instruments musicals.
32. Memoritzar les cançons apreses.
33. Expressar sentiments i emocions amb el cos.
34. Desplaçar-se per l'espai amb diferents moviments.

13179 REIAL DECRET 830/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els ensenyaments comuns de l'educació primària. («BOE» 157, de 2-7-2003.)

Segons estableix la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, a l'article 8.2, correspon al Govern fixar els ensenyaments comuns, que són els elements bàsics del currículum, quant als objectius, els continguts i els criteris d'avaluació. La fixació d'aquests ensenyaments és, en tots els casos i per la seva naturalesa mateixa, competència exclusiva de l'Estat, d'acord amb el que preveu la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, a la disposició addicional primera.2.c), i d'acord amb la disposició final tercera.2 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre.

La finalitat d'aquests ensenyaments comuns, i la raó de ser de la competència que correspon en exclusiva a l'Estat per fixar-los, és garantir una formació comuna a tots els alumnes dins del sistema educatiu espanyol, com expressa l'article 8.2 de l'esmentada Llei orgànica 10/2002.

Per assegurar l'assoliment d'aquesta finalitat, els ensenyaments comuns han de quedar inclosos, en els

seus propis termes, en el currículum que cada una de les administracions educatives estableixi per al territori respectiu i, en qualsevol cas, d'acord amb el que determina la mateixa Llei orgànica 10/2002, a l'article 8.2, a impartir-los s'hi ha de dedicar el 55 per cent dels horaris escolars a les comunitats autònomes que tinguin, juntament amb la castellana, una altra llengua pròpia oficial, i el 65 per cent en el cas de les que no la tinguin.

A aquestes exigències, imposades per la finalitat mateixa dels ensenyaments comuns, obeeix la fixació que es du a terme en aquest Reial decret dels objectius, continguts, criteris d'avaluació i horaris dels corresponents al nivell d'educació primària.

La societat dels nostres dies es caracteritza per la seva gran complexitat i pels avenços científics i tecnològics. L'escola del segle XXI no ha de ser aliena als desafiaments del present i, per això, ha de respondre a les expectatives dels ciutadans amb una educació de qualitat per a tots, que els ha de ser útil al llarg de tota la vida, i els ha de permetre afrontar els reptes del nou context social.

En establir els ensenyaments comuns de l'educació primària s'han tingut en compte no només les necessitats socials, sinó també les característiques evolutives de les diferents edats i les pautes que regeixen l'aprenentatge en aquesta etapa de la vida. El coneixement d'aquestes característiques ha servit per determinar els objectius, els mitjans i les formes d'aprendre més adequats a cada nivell per assolir les finalitats proposades.

Els ensenyaments comuns no s'han de limitar a l'adquisició de coneixements, sinó que han de proposar també una educació que contribueixi al desenvolupament integral de totes les capacitats. Tot això exigeix dotar el currículum d'una gran riquesa i varietat de continguts. A les àrees, es desenvolupen continguts de caràcter instrumental, lingüístic, científic, tecnològic, estètic, així com els valors que han de servir de referència per a la formació integral dels alumnes.

Els ensenyaments comuns han d'assegurar una educació que faciliti als alumnes el desenvolupament de la seva personalitat i de la seva capacitat mental i física, siguin quines siguin les seves condicions personals i socials, partint de l'escola com a centre de cultura i espai de compensació de diferències associades a factors d'origen econòmic i social. D'altra banda, el fet de ser ensenyaments comuns a tots els espanyols afavoreix l'entesa i la convivència a l'entorn de valors compartits i facilita la continuïtat, progressió i coherència de l'aprenentatge en cas de desplaçament dins del territori nacional.

Per donar una resposta educativa a l'alumnat del nivell d'educació primària, prenent com a referència els objectius generals, els ensenyaments comuns es diversifiquen en objectius específics de cada àrea, així com en continguts i criteris d'avaluació seqüenciats en els tres cicles, de manera que hi hagi més grau de concreció i s'aconsegueixi una adequació més gran a les finalitats que es pretenen.

En aquests ensenyaments destaca el paper fonamental que adquireix la comprensió lectora. Es considera un contingut amb valor propi, ja que s'utilitza en totes les àrees i en tots els cursos, i es preveu com un procés inacabat al llarg de tota l'educació primària, que ha de tenir continuïtat en l'educació secundària obligatòria. La lectura s'ha d'estimular, per tant, i cal que sigui duta a terme per tots els professors que intervenen en el procés educatiu, desenvolupant estratègies i tècniques eficaces de comprensió lectora com a forma d'accés a la informació, al coneixement i al gaudi.

L'aprenentatge de llengües estrangeres, l'ensenyament de les quals s'avança al primer cicle d'educació primària, dona resposta a una necessitat prioritària de comunicació i d'entesa entre cultures diferents, així com

a la mobilitat dels ciutadans en l'espai comú que comparteixen dins la Unió Europea.

De la mateixa manera, les tecnologies de la informació i de la comunicació estan conformant unes transformacions profundes en la societat actual. Així, la informació apareix com a element clau, aglutinant i creador de la societat de la informació, i va al capdavant d'una sèrie de canvis que configuren aquesta nova societat. La societat del coneixement mostra que els processos d'aprenentatge són el factor més important en l'educació, i d'aquests neix la capacitat de generar nous coneixements en qualsevol àmbit del saber. Aquest concepte fa necessari que la introducció de les tecnologies de la informació i de la comunicació en l'educació es basi en canvis de la metodologia i dels continguts. En línia amb l'anomenada «e-Europe», es pretén aconseguir que les noves generacions obtinguin el màxim profit dels canvis que està produint la societat de la informació, i per aquest motiu s'introdueix Internet i les eines multimèdia als centres educatius, per adaptar l'educació a l'era digital. Per aconseguir-ho, s'ha de garantir a tots els alumnes la possibilitat d'adquirir una cultura bàsica digital abans de finalitzar el nivell de primària. En conseqüència, els alumnes d'educació primària, en el primer cicle, han de conèixer l'ús de l'ordinador i utilitzar-lo com a recurs didàctic; en el segon cicle, han d'utilitzar Internet com a recurs didàctic i dur a terme un projecte amb l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació, i, en el tercer cicle, han de dominar les eines de la comunicació de les tecnologies de la informació i de la comunicació i dur a terme un projecte en grup amb les tecnologies de la informació i de la comunicació.

Els valors que han d'estar presents al llarg de tota la vida educativa són el respecte als principis democràtics, als drets i les llibertats fonamentals i tots els que compleixin les exigències individuals d'una vida en comú, i educar en la sensibilitat i en la tolerància.

Els ensenyaments de societat, cultura i religió, corresponents a les opcions confessional i no confessional, s'han de dur a terme amb respecte estricta a la Constitució espanyola. Els objectius i continguts generals s'estableixen en aquest Reial decret, sense perjudici de la competència corresponent per a la determinació del currículum de l'opció confessional.

L'educació ha de ser una activitat planificada, que s'ha de dur a terme en un clima escolar ordenat, afectuós i alhora exigent, amb expectatives i actituds positives per part del mestre, on es valori l'esforç, ja que sense esforç no és possible l'aprenentatge, i es potenciï la responsabilitat de l'alumne. L'escola ha de ser un lloc en què s'afavoreixi el desenvolupament tant de les habilitats socials i dels hàbits de treball responsable com de l'autonomia, la imaginació, la creativitat i la capacitat per afrontar noves situacions.

Per la forma en què l'alumne d'educació primària accedeix al coneixement, es fa necessària la coordinació de les diferents àrees. La interdisciplinarietat s'ha d'aplicar progressivament al llarg del tercer cicle. Des de l'aula, s'afavoreix la implicació de l'alumne i el desenvolupament continu d'una inquietud per la recerca activa, per la investigació, per l'organització, per l'autonomia i pel treball en equip.

Els criteris d'avaluació que es formulen estableixen el grau d'aprenentatge que han d'assolir els alumnes en finalitzar els cicles, respecte de les capacitats fixades en els objectius específics de cada àrea, així com en els continguts.

En el procés d'elaboració d'aquest Reial decret han estat consultades les comunitats autònomes i han emès informe el Consell Escolar de l'Estat i el Ministeri d'Administracions Públiques.

En virtut d'això, a proposta de la ministra d'Educació, Cultura i Esport, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 27 de juny de 2003,

DISPOSO:

Article 1. *Principis generals.*

L'educació primària, que té caràcter obligatori i gratuït, comprèn sis anys acadèmics, que es cursen ordinàriament entre els sis i els 12 anys d'edat, i s'organitza en tres cicles de dos anys cada un.

Els alumnes s'incorporen ordinàriament al primer curs de l'educació primària l'any natural en què compleixin sis anys.

Article 2. *Finalitat.*

La finalitat de l'educació primària és facilitar als alumnes els aprenentatges de l'expressió i la comprensió oral, la lectura, l'escriptura, el càlcul, l'adquisició de les nocions bàsiques de la cultura i l'hàbit de convivència, així com els d'estudi i treball, a fi de garantir una formació integral que contribueixi al ple desenvolupament de la personalitat dels alumnes i preparar-los per cursar amb aprofitament l'educació secundària obligatòria.

Article 3. *Objectius.*

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats següents:

a) Conèixer els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquests i respectar el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres, que afavoreixi un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i la convivència.

c) Desenvolupar hàbits d'esforç i responsabilitat en l'estudi, i actituds de curiositat i interès per l'aprenentatge, amb les quals descobreixi la satisfacció de la tasca ben feta.

d) Desenvolupar la iniciativa individual i l'hàbit del treball en equip.

e) Conèixer i usar adequadament la llengua castellana i, si s'escau, també la llengua cooficial de la comunitat autònoma, en les seves manifestacions oral i escrita, així com adquirir hàbits de lectura.

f) Iniciar-se en la resolució de problemes que requereixin la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions.

g) Conèixer els aspectes fonamentals de les ciències de la naturalesa, la geografia, la història i la cultura.

h) Adquirir, en una llengua estrangera, la competència comunicativa necessària per desenvolupar-se en situacions quotidianes.

i) Desenvolupar l'esperit emprenedor, fomentant actituds de confiança en un mateix, sentit crític, creativitat i iniciativa personal.

j) Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge, de les tecnologies de la informació i de les comunicacions.

k) Iniciar-se en la valoració i en la producció estètica de les diferents manifestacions artístiques, així com en l'expressió plàstica, rítmica i vocal.

l) Conèixer el valor del propi cos, el de la higiene i la salut i la pràctica de l'esport com a mitjans més idonis per al desenvolupament personal i social.

m) Conèixer i valorar la naturalesa i l'entorn, i observar pautes de comportament que n'afavoreixin la cura.

Article 4. *Àrees.*

1. D'acord amb el que estableix l'article 16 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, les àrees de l'educació primària són les següents:

Ciències, geografia i història.
Educació artística.

Educació física.
 Llengua castellana.
 Llengua oficial pròpia de la comunitat autònoma, si s'escau.
 Llengua estrangera.
 Matemàtiques.
 Societat, cultura i religió.

2. La comprensió lectora i la capacitat d'expressar-se correctament s'han de desenvolupar en totes les àrees. Les administracions educatives han de promoure les mesures necessàries perquè a les diferents àrees es duguin a terme activitats que estimulin l'interès i l'hàbit de la lectura i de l'expressió oral.

3. En aquest nivell educatiu s'ha de prestar una atenció especial a la realització de diagnòstics precoços, a l'atenció individualitzada dels alumnes i a l'establiment de mecanismes de reforç per evitar el fracàs escolar en aquestes primeres edats.

Article 5. *Elements bàsics del currículum.*

1. A l'annex I d'aquest Reial decret s'especifiquen els ensenyaments comuns, que constitueixen els elements bàsics del currículum referent a objectius, continguts i criteris d'avaluació.

2. A l'annex II s'estableix, per a les diferents àrees de l'educació primària, l'horari escolar corresponent als ensenyaments comuns, de conformitat amb el que disposa l'article 8 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació.

Article 6. *Currículum de les administracions educatives.*

1. Les administracions educatives han d'establir el currículum de l'educació primària, que ha d'incloure, en els seus propis termes, els ensenyaments comuns que fixa aquest Reial decret.

2. Als continguts dels ensenyaments comuns els correspon, en tot cas, el 55 per cent dels horaris escolars a les comunitats autònomes que tinguin, juntament amb la castellana, una altra llengua cooficial, i el 65 per cent en el cas de les que no la tinguin.

Article 7. *Autonomia dels centres docents.*

1. Els centres docents han de desenvolupar el currículum establert per les administracions educatives mitjançant les programacions didàctiques, en les quals s'han de tenir en compte les necessitats i les característiques dels alumnes.

Els centres docents, dins del marc general que estableixen les administracions educatives, han d'elaborar el projecte educatiu en el qual s'han de fixar els objectius i les prioritats educatives, així com els procediments d'actuació. Per elaborar aquest projecte s'han de tenir en consideració les característiques del centre i del seu entorn escolar, així com les necessitats educatives dels alumnes.

2. Les administracions educatives, en l'àmbit de les seves competències, han de fomentar l'autonomia dels centres i també estimular el treball en equip dels mestres.

3. Els òrgans de coordinació didàctica dels centres docents públics han de tenir autonomia per escollir els llibres de text i altres materials curriculars que s'han d'utilitzar en cada cicle i en cada àrea d'aquest nivell educatiu, sempre que s'adaptin al currículum establert normativament.

4. Els centres docents, en virtut de la seva autonomia pedagògica, i d'acord amb el procediment que estableixen les administracions educatives, que han de garantir l'absència de discriminació entre els alumnes, poden oferir projectes educatius que reforcin i ampliin

determinats aspectes del currículum referits als àmbits lingüístic, humanístic, científic, tecnològic, artístic, esportiu i de les tecnologies de la informació i de la comunicació. Aquests centres han d'incloure en el projecte educatiu la informació necessària a fi d'orientar els alumnes i els seus pares.

5. Per poder desenvolupar al màxim les capacitats, la formació i les oportunitats de tots els alumnes, els centres docents poden ampliar el currículum, l'horari escolar i els dies lectius, respectant, en tot cas, el currículum i el calendari escolar establerts per les administracions educatives.

Article 8. *Avaluació.*

1. L'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes ha de ser contínua, i ha de tenir en compte el progrés de l'alumne en el conjunt de les diferents àrees.

2. Els mestres han d'avaluar els alumnes tenint en compte els objectius específics i els coneixements adquirits en cada una de les àrees, segons els criteris d'avaluació que estableixi el currículum.

3. Els alumnes que hagin assolit els objectius corresponents al cicle establerts en el currículum han d'accedir al cicle o nivell educatiu següent.

4. Quan un alumne no hagi assolit els objectius, pot romandre un curs més en el mateix cicle. Aquesta mesura es pot adoptar una sola vegada al llarg de l'educació primària i exigeix l'audiència prèvia dels pares de l'alumne.

Article 9. *Mesures de suport.*

1. Els alumnes que accedeixin al cicle següent amb avaluació negativa en alguna de les àrees han de rebre els suports necessaris per recuperar aquestes àrees.

2. Les administracions educatives han de promoure que els centres duguin a terme mesures de suport i d'atenció educativa adreçades als alumnes amb necessitats educatives específiques.

Article 10. *Elements bàsics dels documents d'avaluació.*

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, amb l'informe previ de les comunitats autònomes, ha de determinar els elements bàsics dels documents d'avaluació, així com els requisits formals derivats del procés d'avaluació que siguin necessaris per garantir la mobilitat dels alumnes.

Article 11. *Calendari escolar.*

1. En l'educació primària, el calendari escolar, que fixen anualment les administracions educatives, comprèn un mínim de 175 dies lectius.

2. En cap cas l'inici del curs escolar s'ha de produir abans de l'1 de setembre, ni el final de les activitats lectives després del 30 de juny de cada any acadèmic.

Article 12. *Coordinació amb l'educació secundària obligatòria.*

Per garantir la continuïtat del procés de formació dels alumnes, s'han d'establir els mecanismes de coordinació pertinents amb l'etapa d'educació secundària obligatòria.

Disposició addicional primera. *Àrea de societat, cultura i religió.*

1. L'àrea de societat, cultura i religió comprèn dues opcions de desenvolupament: una, de caràcter confessional, d'acord amb la confessió per la qual optin els

pare o, si s'escau, els alumnes, entre les opcions respecte de l'ensenyament de les quals l'Estat tingui subscrits acords; una altra, de caràcter no confessional. Totes dues opcions són d'oferta obligatòria per part dels centres, i els alumnes n'han d'escollir una.

2. L'ensenyament confessional de la religió s'ha d'ajustar al que estableix l'Acord sobre ensenyament i afers culturals subscrit entre la Santa Seu i l'Estat espanyol i, si s'escau, al que disposen altres acords subscrits, o que es puguin subscriure, amb altres confessions religioses.

3. Els ensenyaments comuns de l'opció no confessional estan inclosos a l'annex I. La determinació del currículum de l'opció confessional és competència de les corresponents autoritats religioses. Les decisions sobre utilització de llibres de text i materials didàctics i, si s'escau, la supervisió i l'aprovació corresponen a les autoritats religioses respectives, de conformitat amb el que estableixen els acords subscrits amb l'Estat espanyol.

4. El procediment d'elecció de l'opció de desenvolupament d'aquesta àrea s'ha de fer d'acord amb el que disposen l'article 3.1 i el primer incís de l'article 3.2 del Reial decret 2438/1994, de 16 de desembre, i s'entén que les mencions dels preceptes esmentats a religió i a activitats d'estudi alternatives es refereixen, respectivament, a les opcions confessional i no confessional de l'àrea de societat, cultura i religió.

Disposició addicional segona. Incorporació d'alumnes estrangers.

1. La incorporació a qualsevol dels cursos que integren l'educació primària d'alumnes procedents de sistemes educatius estrangers que estiguin en edat d'escolarització obligatòria s'ha de fer tenint com a referent l'edat i la competència curricular, mitjançant el procediment que determini l'Administració educativa.

2. Les administracions educatives han d'afavorir que s'incorporin alumnes que desconeguin la llengua i cultura espanyoles, o que presentin greus mancances en coneixements bàsics, mitjançant el desenvolupament de programes específics d'aprenentatge, establerts a l'article 42 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació. Aquests programes s'han d'aplicar en l'aprenentatge tant del castellà com de les altres llengües cooficials a les respectives comunitats autònomes, d'acord amb els seus estatuts.

Disposició addicional tercera. Flexibilització del període d'escolarització.

1. De conformitat amb el que disposa l'article 43.3 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, es pot flexibilitzar la durada de l'educació primària per als alumnes que hagin estat identificats com a superdotats intel·lectualment, d'acord amb les normes que estableixi el Govern, amb la consulta prèvia a les comunitats autònomes.

2. Excepcionalment, es pot autoritzar la flexibilització del període d'escolarització en l'educació primària als alumnes amb necessitats educatives especials, d'acord amb el que disposa l'article 46.1 de la Llei esmentada.

Disposició addicional quarta. Avaluació general de diagnòstic.

A partir del curs 2005-2006, de conformitat amb el que disposa l'article 18 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, en els termes que estableix l'article 97 de la Llei esmentada, i amb l'aprovació prèvia de la normativa bàsica corres-

ponent, en l'educació primària, les administracions educatives han de fer una avaluació general de diagnòstic, que té com a finalitat comprovar el grau d'adquisició de les competències bàsiques previstes per a aquest nivell educatiu. Aquesta avaluació no té efectes acadèmics i té caràcter informatiu i orientador per als centres, el professorat, les famílies i els alumnes.

Disposició derogatòria única. Derogació normativa.

1. En la mesura que es vagi implantant la nova ordenació de l'educació primària que estableix aquest Reial decret, d'acord amb el que disposa el Reial decret 827/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu, queda sense efecte el contingut del Reial decret 1006/1991, de 14 de juny, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims corresponents a l'educació primària.

2. Queden derogades les altres normes del mateix rang o inferior que s'oposin al que estableix aquest Reial decret.

Disposició final primera. Títol competencial.

Aquest Reial decret, que es dicta a l'empara del que disposen l'article 149.1.1a i 30a de la Constitució espanyola, la disposició addicional primera, apartat 2, de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, i en virtut de l'habilitació que confereix al Govern la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, a l'article 8.2, té caràcter de norma bàsica.

Disposició final segona. Desplegament reglamentari.

Correspon al ministre d'Educació, Cultura i Esport, sense perjudici del que disposin les comunitats autònomes en l'àmbit de les seves competències, dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'execució del que disposa aquest Reial decret.

Disposició final tercera. Entrada en vigor.

Aquest Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 27 de juny de 2003.

JUAN CARLOS R.

La ministra d'Educació, Cultura i Esport,
PILAR DEL CASTILLO VERA

ANNEX I

ELEMENTS BÀSICS DEL CURRÍCULUM D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Educació primària

CIÈNCIES, GEOGRAFIA I HISTÒRIA

Introducció

L'àrea de ciències, geografia i història és imprescindible per comprendre el món que ens envolta i les transformacions a les quals està sotmès. Els continguts d'aquesta àrea permeten conèixer millor la condició natural de l'ésser humà com a part de la naturalesa i les lleis d'aquesta, així com la interacció dels éssers humans amb el seu entorn natural i social. Per abordar els fonaments de l'ensenyament en aquests camps és especialment

oportú recordar que l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació ha canviat el concepte de «proximitat», de manera que avui el més familiar per als alumnes no és necessàriament el més proper en l'espai i en el temps.

També, és necessari que els infants adquireixin fonaments sòlids d'una cultura científica, que els permetin conèixer i comprendre el paper de la ciència i dels coneixements científics en el progrés de la humanitat, i així entendre en el futur els debats i les decisions que han d'adoptar els científics i els governs per preservar la salut de les persones, així com els recursos naturals. En aquest nivell educatiu s'ha d'introduir l'estudi dels mètodes propis de la ciència, i aprofitar la curiositat per conèixer i l'interès per explorar el medi que envolta els alumnes d'aquesta edat.

En el conjunt de l'àrea s'ha d'estudiar el cos humà, la seva estructura i funcionament, i s'ha d'inculcar als alumnes hàbits saludables que afavoreixin la bona alimentació, la higiene i la cura personal. S'ha de concedir prioritat al coneixement dels processos que tenen lloc en la naturalesa, com a base fonamental per valorar-la, així com al coneixement de les propietats i els canvis físics i químics dels materials. La utilització en la vida quotidiana de màquines i aparells, la prevenció dels riscos naturals i nombrosos aspectes relacionats amb l'energia són d'especial interès en aquestes edats.

En l'estudi de la geografia es posa èmfasi en la necessitat d'un aprenentatge general de les realitats espacials. A més, l'estudi de les diferents societats ha de servir perquè l'alumne s'identifiqui amb la seva pròpia societat, i compregui l'existència simultània d'altres de diferents a les quals també pertany, com a la Unió Europea i Occident, en el que constitueix un conjunt de vincles, interessos i lleialtats plural i coherent. Així mateix, s'incorpora l'economia i l'estudi de l'empresa des dels primers cicles, ja que l'empresa constitueix un tipus d'organització humana essencial per generar riquesa i promoure el progrés tecnològic i científic, juntament amb el benestar de la societat. Els continguts relatius a la població també han de ser estudiats, i s'ha de concedir una atenció especial al fenomen immigratori, a les seves causes i a les seves repercussions espacials i socials en l'àmbit espanyol. És fonamental l'estudi d'Espanya des dels aspectes geogràfics, històrics i d'estructura territorial, amb la Unió Europea com a marc de referència.

En l'ensenyament de la història se subratlla l'estudi de la successió dels esdeveniments en el temps com a base essencial de la seva comprensió, i també es destaca el coneixement de les persones que més han contribuït al progrés dels éssers humans en diferents camps i els esdeveniments i les circumstàncies en què van desplegar els seus esforços.

Pel que fa al patrimoni, tant paisatgístic com artístic i cultural, és necessari educar els infants en el seu coneixement i estimular-los la sensibilitat perquè el gaudeixin. Els coneixements adquirits en l'àrea permeten comprendre i respectar la varietat dels diferents grups humans i valorar la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre tots ells sobre la base de valors i drets universals compartits.

L'àrea fomenta la capacitat de treball individual i en equip, a més de l'esforç com a element essencial del procés d'aprenentatge. És imprescindible que l'alumne adquireixi el nivell d'expressió oral i escrita i de comprensió lectora que li permeti assimilar i transmetre aquests coneixements.

Objectius

1. Adquirir i utilitzar correctament i amb precisió, de manera oral i escrita, el vocabulari específic de l'àrea. Desenvolupar la lectura comprensiva a través de textos científics, històrics i geogràfics.

2. Recollir, seleccionar i processar informació bàsica sobre l'entorn natural, social i cultural, a partir de fonts diverses i les aportacions de les tecnologies de la informació i la comunicació.

3. Valorar el protagonisme de la societat en els processos històrics, reconeixent el paper de les persones que han contribuït al progrés de la ciència o han destacat per les seves actituds d'innovació, creativitat, responsabilitat, esforç i compromís.

4. Conèixer i valorar l'aportació i la importància de la ciència i la investigació per millorar la qualitat de vida i benestar dels éssers humans.

5. Conèixer el patrimoni natural, històric i cultural, respectant la seva diversitat i desenvolupant la sensibilitat artística i l'interès pel medi ambient i la naturalesa.

6. Plantejar projectes emprenedors per desenvolupar les capacitats, la iniciativa, la presa de decisions, el treball en equip, l'esperit crític, la creativitat i la flexibilitat, subratllant la importància de l'esforç i de la responsabilitat personal.

7. Conèixer el propi cos i el valor de la higiene i les pràctiques saludables per al desenvolupament personal.

8. Identificar els diferents animals i plantes del medi natural pròxim a l'alumne.

9. Conèixer les característiques i funcions d'algunes màquines útils per a l'ésser humà.

10. Conèixer la pròpia societat i la pertinença plural i compartida a més d'una realitat social, històrica i cultural. Així, la pertinença a Espanya amb els municipis, les províncies i les comunitats autònomes, Europa, Occident i al món.

11. Reconèixer les diferències i semblances entre grups i valorar l'enriquiment que suposa el respecte per les diverses cultures que integren el món sobre la base d'uns valors i uns drets universals compartits.

12. Identificar i localitzar esdeveniments rellevants en el temps i en l'espai, dins un marc cronològic elemental.

13. Desenvolupar, a través del coneixement històric, valors relacionats amb els drets humans i la democràcia.

Primer cicle

Continguts

1. El cos humà. Parts del cos. Canvis corporals al llarg de la vida.

2. Els sentits: òrgans i funcions.

3. Els aliments. La dieta equilibrada. Hàbits saludables, prevenció dels trastorns alimentaris. Alguns aspectes bàsics de la seguretat alimentària.

4. Salut i malaltia. Les pràctiques saludables. Normes d'higiene i neteja personal.

5. Principals grups d'animals i plantes. Hàbits de respecte envers als éssers vius.

6. L'aigua. Composició, característiques i importància per als éssers vius. El cicle de l'aigua: aigües superficials i subterrànies.

7. La superfície terrestre. Elements característics. El sòl. Identificació de l'entorn i diversitat de paisatges. Noció bàsiques d'orientació espacial.

8. L'aire que respirem. Composició, característiques i importància per als éssers vius. El temps atmosfèric: principals fenòmens meteorològics. La successió estacional.

9. La conservació del medi ambient. Els riscos de la contaminació de l'aigua, de la terra i de l'aire.

10. La ciència i la societat: importància dels avenços científics per millorar la qualitat de vida. Grans investigadors, inventors i científics. Importants descobriments i invents que han fet avançar la humanitat.

11. L'organització social: família, escola i activitat laboral i professional.
12. Els serveis públics. Els mitjans de comunicació i de transport.
13. Productors i consumidors.
14. El lleure i el temps lliure.
15. El transcurs del temps a l'entorn de l'alumne: família i localitat.

Críteris d'avaluació

1. Reconèixer les diferents parts del cos i els canvis físics que es produeixen al llarg de la vida.
2. Distingir entre els estats de salut i malaltia i conèixer els hàbits d'higiene i cura personal.
3. Diferenciar plantes i animals per les seves característiques principals.
4. Conèixer els aspectes més importants de l'aire, l'aigua i la terra i algunes mesures de protecció del medi ambient.
5. Reconèixer els elements fonamentals del paisatge i del medi físic i cultural i utilitzar-los per explicar el seu entorn pròxim.
6. Conèixer els principals fenòmens meteorològics i comprendre les característiques de les estacions de l'any.
7. Utilitzar les nocions bàsiques d'orientació espacial mitjançant exercicis senzills de localització.
8. Conèixer l'organització familiar, escolar i local i identificar algunes de les funcions que desenvolupen els seus membres i les característiques d'alguns oficis i professions.
9. Diferenciar mitjans de comunicació i de transport, i assenyalar-ne alguna propietat essencial.
10. Comprendre els mecanismes de l'intercanvi comercial.
11. Distingir alguna característica de les festes i tradicions en l'àmbit local, autonòmic i nacional.
12. Conèixer l'evolució, a través del temps, d'algun aspecte significatiu de la vida familiar o de la localitat.
13. Comprendre i reconèixer la importància de la ciència i la investigació. Apreciar la diferència de qualitat de vida actual en relació amb altres països i altres èpoques.

Segon cicle

Continguts

1. Els éssers vius: característiques, funcions i nivells d'organització.
2. Estructura dels éssers vius: cèl·lules, teixits, òrgans, aparells i sistemes.
3. Nivells de classificació en la matèria viva. Virus, bacteris i organismes unicel·lulars complexos. Fongs. Funcions vitals de vegetals i animals.
4. Les funcions vitals en l'espècie humana: nutrició, relació i reproducció. Localització, estructura, funció i visió integrada dels aparells i sistemes corresponents.
5. La matèria i les seves propietats. Tipus de materials. Canvis físics. Canvis químics: la combustió. Utilitat d'alguns avenços, productes i materials per a la societat.
6. L'Univers. El sistema solar. Característiques físiques del planeta Terra i els seus moviments.
7. La representació de la Terra: mapes i imatges.
8. El clima i la seva repercussió en el paisatge.
9. L'activitat humana i el paisatge.
10. Màquines i aparells. La palanca: funcionament, tipus de palanques i els seus diferents usos i aplicacions més freqüents.
11. Els sectors de producció i l'activitat econòmica.
12. Organització social, política i territorial d'Espanya.

13. Introducció a la cronologia històrica. Trets diferencials de les societats a través del temps.
14. Canvis i permanències. Esdeveniments històrics i vida quotidiana. Testimonis i herències del passat.
15. Processos i persones rellevants en la història d'Espanya.

Críteris d'avaluació

1. Descriure l'estructura cel·lular i les funcions dels teixits més significatius d'animals i vegetals.
2. Conèixer i localitzar els principals òrgans, aparells i sistemes del cos humà.
3. Reconèixer els processos de les funcions vitals en els animals i les plantes.
4. Distingir els canvis físics i químics que afecten la matèria, especialment els produïts per escalfament.
5. Enunciar les característiques d'algunes màquines en funció de la seva utilitat per a l'ésser humà.
6. Distingir els canvis físics i químics que afecten la matèria. Comprendre la utilitat de la ciència per a la societat a la creació de materials i productes.
7. Comprendre l'estructura bàsica de l'Univers i del sistema solar.
8. Reconèixer els diferents elements que configuren el paisatge (relleu, sòl, clima, vegetació, poblament, xarxes de comunicació) per establir semblances i diferències entre diferents àmbits territorials.
9. Representar espais mitjançant plànols, croquis i mapes senzills i utilitzar-los per orientar-se i desplaçar-se.
10. Distingir les diferents activitats que caracteritzen cada un dels sectors productius.
11. Conèixer l'organització i l'estructura territorial d'Espanya.
12. Ordenar temporalment fets històrics rellevants a partir de les nocions bàsiques de successió, durada i simultaneïtat.
13. Conèixer dades bàsiques de la biografia de les persones rellevants per a la història d'Espanya.
14. Descriure correctament esdeveniments històrics i geogràfics.
15. Utilitzar fonts bàsiques d'informació.

Tercer cicle

Continguts

1. Funcionament i cura del nostre cos. Principals malalties que afecten els aparells i sistemes de l'organisme humà. Hàbits saludables i prevenció dels trastorns alimentaris. Avenços de la ciència que milloren la salut i l'alimentació: medicaments i antibiòtics; potabilització de l'aigua; la higiene; fertilitzants; additius, química del fred i salut animal.
2. Classificació dels éssers vius. Els animals: vertebrats i invertebrats. Característiques, grups i espècies més representatius. Els vegetals: característiques, grups i espècies més representatius. La importància econòmica dels éssers vius.
3. Les relacions entre els éssers vius. Cadenes alimentàries. Associacions intraespecífiques i interespecífiques. Poblacions, comunitats i ecosistemes.
4. La indústria alimentària. Productes d'origen animal i vegetal. La conservació dels aliments: conservants i estabilitzants; transport i conservació d'aliments que necessiten temperatures adequades.
5. La ciència: present i futur de la societat. En la cultura i el lleure: el llibre (paper, tintes); l'art (pintures i colorants); la música (cintes i discos compactes); el cine (fotografia, vídeo i DVD); l'esport (materials més flexibles i forts). En la llar i la vida diària: fibres tèxtils, pintures de parets i cosmètics. En el transport: pneumàtics, «airbag», nous materials de l'automòbil a les naus especials. En la informàtica i telecomunicacions: xips, CD-ROM, suports magnètics i fibra òptica. En la construcció: materials aïllants i vernissos.

6. Les capes de la Terra. Atmosfera, hidrosfera, escorça, mantell i nucli. Minerals i roques. Els components del sòl. Catàstrofes naturals: volcans, terratrèmols i inundacions.

7. La llum com a font d'energia. El comportament de la llum: reflexió i refracció. La descomposició de la llum: el color. Electricitat i magnetisme.

8. Màquines i aparells a la vida quotidiana. Tipus de màquines i els seus usos més freqüents. Utilització d'aparells i compostos. Electricitat, eines mecàniques, mitjans informàtics, productes químics, radioactivitat. Beneficis i riscos de les noves tecnologies i productes. Mesures de prevenció. Primers auxilis.

9. Espanya i la seva diversitat paisatgística. Aspectes físics i humans. Zones geològiques i climatològiques d'Espanya.

10. La població d'Espanya. Moviments naturals i migratoris. Composició i distribució territorial.

11. Concepte d'energia. Fonts d'energia i matèries primeres. Energies renovables i no renovables. Desenvolupament sostenible.

12. Economia, món laboral, activitat i funcions de l'empresa.

13. Prehistòria i edat antiga a Espanya. La romanització.

14. Espanya medieval: processos de formació i integració política. La convivència i el conflicte entre cultures.

15. Espanya a l'edat moderna. La monarquia dels Reis Catòlics. Els grans descobriments geogràfics. Renaixement, Segle d'Or i Il·lustració.

16. Espanya en l'edat contemporània. La nostra història recent.

17. Espanya a Europa. La Unió Europea.

Críteris d'avaluació

1. Conèixer i establir relacions entre les funcions vitals dels éssers humans i determinats hàbits d'alimentació, higiene, exercici físic i salut.

2. Identificar les diferents classes d'animals i plantes i assenyalar les seves característiques primordials.

3. Conèixer i descriure els components de les cadenes alimentàries i el paper que exerceixen en els ecosistemes.

4. Reconèixer la importància dels processos de conservació dels aliments, i específicament pel que concierneix alguns productes peribles: conservants, estabilitzants i ús del fred en el transport i la conservació d'aliments.

5. Distingir les característiques d'alguns minerals i roques de l'entorn.

6. Situar sobre el mapa d'Espanya les principals zones amb riscos geològics i climatològics.

7. Reconèixer els beneficis i els riscos derivats de l'ús de determinats aparells i productes, així com les principals mesures de prevenció.

8. Conèixer els diferents paisatges espanyols, comprenent que són el resultat de la combinació de diversos agents físics, així com de la interacció entre el medi natural i els grups humans.

9. Distingir els principals trets de la població espanyola tant per la seva dinàmica natural com per la seva mobilitat espacial i la seva composició i distribució territorial.

10. Conèixer les principals fonts d'energia i el seu impacte mediambiental i classificar diversos tipus de matèries primeres i explicar-ne els possibles usos i transformacions. Aplicar el concepte de desenvolupament sostenible a les activitats de la vida quotidiana.

11. Reconèixer les principals activitats econòmiques a Espanya. Conèixer el funcionament de l'empresa i de les relacions laborals, comprenent la funció dinamitzadora de l'activitat empresarial en la societat.

12. Descriure les principals característiques de la prehistòria i l'edat antiga a Espanya.

13. Identificar els trets distintius de les cultures que van conèixer a Espanya durant l'edat mitjana, així com les fases més importants del procés d'unificació territorial.

14. Comprender la transcendència dels descobriments geogràfics i el paper que hi ha exercit Espanya.

15. Entendre la transformació de les societats agràries en societats industrials i el seu reflex a Espanya.

16. Conèixer els trets característics de la societat espanyola actual, i valorar-ne el caràcter democràtic i plural, així com la pertinença a la Unió Europea.

17. Llegir i interpretar correctament plànols i mapes senzills, atenent l'escala i els signes convencionals, per situar correctament els fets geogràfics i històrics.

Educació primària

EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Introducció

L'educació primària és el moment idoni per desenvolupar en l'infant els coneixements, les experiències i els hàbits que conformen l'àrea d'educació artística en els vessants de plàstica i música. En procés de continuïtat amb l'edat infantil, es tracta d'anar avançant des de pressupostos de joc a plantejaments més reflexius.

L'alumne de primària ha d'aprendre a utilitzar i a entendre la plàstica i la música com a formes específiques i insubstituïbles de l'expressió i de la representació de determinats aspectes de la realitat, fonamentals en el conjunt del saber. Les imatges i els sons del món que ens envolta poden ser la matèria primera de les manifestacions artístiques i requereixen processos de sensibilització, enteniment i expressió que des de l'àrea d'educació artística poden afavorir el desenvolupament d'una personalitat completa i equilibrada.

L'educació artística ofereix aportacions rellevants als objectius generals del nivell de l'educació primària. El treball sistemàtic i al mateix temps natural de la percepció atenta, visual i auditiva, que constitueix la base de tots els aprenentatges des de la lectura a l'explicació en classe, s'aborden explícitament en aquesta àrea, i permet una aplicació simultània a la resta de les àrees del currículum. També afavoreix els processos de comprensió de coneixements generals, ja que permet de nodrir de manera racional el component imaginari dels infants. Per facilitar l'adequada utilització de la imaginació, per incrementar la seva capacitat de concentració i afavorir la resolució de problemes de qualsevol àrea, és necessari estimular la imaginació en una dimensió en què l'art ofereix possibilitats noves d'organització de la intel·ligència.

L'alumne és el protagonista actiu en el procés de sensibilització, apreciació i creació artística. El desenvolupament d'aquestes capacitats depèn en gran mesura de l'intercanvi comunicatiu amb els seus companys, i el paper del professor és clau per donar sentit artístic al coneixement i als recursos individuals i del grup.

A través dels objectius i continguts de l'àrea, es pretén desenvolupar la creativitat individual i col·lectiva, i el gaudi o plaer estètic.

Per aconseguir-ho, cal suggerir als alumnes, de manera progressiva, models artístics que els amplin les possibilitats de valoració de les manifestacions artístiques reconegudes per la cultura. Per fer-ho s'han de fer servir les tecnologies de la informació i la comunicació com un instrument valuós de provocació de situacions creatives i d'ampliació del coneixement.

L'exploració de materials instrumentals de tot tipus ha de permetre adquirir als alumnes una sèrie de con-

ceptes bàsics que els ha de facilitar fer una lectura coherent d'imatges i sons, i sentir les emocions subjacents a tota expressió artística.

S'ha de fomentar el treball en equip, i afavorir la creativitat, la reflexió, la comprensió i la valoració de les obres d'art, mostrant als infants els mateixos criteris que els artistes utilitzen en els processos de creació de les seves obres.

L'educació artística en aquest nivell educatiu ha de tendir a aconseguir com a objectiu final que els alumnes aprenguin a valorar les manifestacions artístiques.

Objectius

1. Desenvolupar la capacitat d'observació i la sensibilitat per apreciar les qualitats estètiques, visuals i sonores de l'entorn.

2. Aprendre a expressar i comunicar amb autonomia i iniciativa emocions i vivències, a través dels processos propis de la creació artística en la seva dimensió plàstica i musical.

3. Explorar i experimentar les possibilitats expressives i comunicatives de diferents materials, instruments i tecnologia actual, i descobrir significats d'interès expressiu i estètic.

4. Aprendre a posar-se en situació de viure la música: cantar, escoltar, inventar, ballar, interpretar, basant-se en la comparació de les pròpies experiències creatives amb manifestacions de diferents estils, temps i cultures.

5. Explorar les possibilitats expressives del so a través de la percepció, la invenció, la creació i la seva identificació amb llenguatges musicals, utilitzant una codificació pròpia dels infants que afavoreixi l'obertura a diferents formes d'expressió.

6. Potenciar la capacitat de lectura, anàlisi i interpretació de l'art i les imatges en els seus contextos culturals i històrics i afavorir la comprensió crítica dels significats, valors i funcions socials de la cultura visual.

7. Identificar, comprendre i utilitzar els codis artístics de les creacions plàstiques i visuals presents a l'entorn.

8. Fomentar actituds de respecte, valoració i gaudi de les produccions pròpies, de les dels altres i de les manifestacions artístiques del patrimoni cultural i desenvolupar la capacitat de diàleg i d'anàlisi constructiva.

9. Aprendre a planificar individualment i en equip les fases del procés d'execució d'una obra.

Primer cicle

Continguts

I. Escolta i creació.

1. El so: percepció sensorial. Sons de l'entorn. Col·leccions de sons.

2. Escolta i invenció creativa. Expressió musical en el llenguatge oral: exclamacions, expressions espontànies.

3. La música com a llenguatge infantil.

4. Grafies no convencionals.

II. La veu i els seus recursos.

1. Exploració dels recursos de la veu.

2. Tècnica vocal: preparació de la veu.

3. La cançó com a element expressiu.

III. Materials instrumentals: expressió i interpretació.

1. Instruments no convencionals de qualitat acústica.

2. Improvisació i expressió instrumental.

3. Pràctica de totes les capacitats sonores dels instruments.

IV. Música i dansa.

1. El moviment i l'escolta.

2. La dansa en l'expressió espontània.

3. Creació i repertori de danses senzilles.

Criteris d'avaluació

1. Recrear i reproduir manifestacions sonores significatives per les seves qualitats acústiques.

2. Interpretar, sol o en grup mitjançant la veu o materials sonors diversos, improvisacions que continguin els procediments musicals de repetició, variació i contrast.

3. Utilitzar dibuixos i paraules com a mode d'escriptura musical, i reconèixer aquesta creació com a partitura.

4. Participar en la recerca de recursos expressius de la veu.

5. Saber desenvolupar expressions cantades, i arribar a donar-los forma de cançó.

6. Interpretar amb materials sonors i diversos instruments senzills expressions musicals que continguin formes de sonoritat controlada i variada.

7. Adequar el moviment corporal al moviment de la música, expressant mitjançant la dansa espontània els diferents elements sonors percebuts des d'una escolta atenta i activa.

8. Participar activament en creacions instrumentals.

Segon cicle

Continguts

I. Escolta i creació.

1. Característiques dels sons que ens envolten. Descripció de sons. Produccions sonores espontànies i la seva organització.

2. L'enregistrament a l'aula com a recurs creatiu: puzzles i «collages» sonors.

3. Llenguatges musicals. Audicions originàries de diferents països.

II. La veu i els seus recursos.

1. El cant: la veu com a instrument.

2. Tècnica vocal: emissió i articulació.

3. Expressió vocal: la cançó com a principi d'una creació.

4. Cant en grup.

III. Materials instrumentals: expressió i interpretació.

1. El cos com a instrument en diferents cultures i estils musicals.

2. Famílies d'instruments.

3. Creació instrumental i repertori de músiques del món.

IV. Música i dansa.

1. La dansa com a expressió de sentiments, emocions i imaginació.

2. El sentit musical a través del control corporal.

3. Danses del món.

Criteris d'avaluació

1. Descobrir l'organització de l'obra musical i descriure els sons que la componen des de la producció sonora espontània.

2. Participar en propostes de recollida i classificació de materials i objectes sonors per utilitzar-los a l'aula de manera creativa: puzzles i «collages» sonors.

3. Utilitzar grafies com a mitjà de representació de sons i conèixer la seva funció com a partitura.

4. Entendre la veu com a instrument i com a recurs expressiu, partint de la cançó i de les seves possibilitats com a mitjà per crear, inventar o improvisar.

5. Identificar el cos com a instrument que es manifesta de diverses maneres en les diferents cultures i estils musicals.

6. Conèixer els timbres i les qualitats de materials sonors i instruments, agrupar-los i utilitzar-los en les creacions instrumentals.

7. Usar el cos com a expressió de sentiments, emocions i imaginació d'una manera que comporti el control postural i la coordinació amb la música.

Tercer cicle

Continguts

- I. Escolta i creació.
  1. Creació d'obres musicals sobre situacions i paisatges sonors.
  2. Creació musical: l'obra musical.
  3. Audicions com a punt de referència per crear.
  4. Aproximació al llenguatge musical: signes i grafies convencionals.
- II. La veu i els seus recursos.
  1. La veu a la música: audicions de música vocal.
  2. Tècnica vocal: entonacions. Aportacions de la música ètnica a la veu.
  3. Creació i repertori de cançons.
  4. Agrupacions vocals: «a cappella», amb acompanyament instrumental.
- III. Materials instrumentals: expressió i interpretació.
  1. Classificacions d'instruments.
  2. Els instruments en la cultura musical.
  3. Creacions i muntatges.
  4. Pràctica instrumental.
- IV. Música i dansa.
  1. Muntatges de coreografies com a interiorització de la forma de la música.
  2. Espai, ordre i ritme.
  3. La dansa en el temps.

Criteris d'avaluació

1. Incorporar manifestacions sonores significatives per les seves qualitats acústiques com a mitjans d'expressió personal a produccions sonores creatives i col·lectives.
2. Utilitzar l'escolta musical com a marc de referència per a les pròpies creacions.
3. Traduir al llenguatge musical convencional melodies i ritmes senzills.
4. Reconèixer qualitats de la veu a través d'audicions diverses i músiques ètniques, i recrear-les en les seves diferents possibilitats expressives.
5. Conèixer cançons de diferents llocs i estils com a mitjà de comunicació, i valorar-ne les possibles aportacions a la invenció i a l'enriquiment cultural.
6. Diferenciar instruments musicals i observar-ne les característiques més significatives, per ser capaç de classificar-los segons les seves qualitats.
7. Fer muntatges propis i creacions des de la pràctica instrumental.
8. Inventar coreografies que es corresponguin amb la forma interna de l'obra musical i comportin un ordre espacial i temporal.

Primer cicle

Continguts

- I. Elements que configuren el llenguatge visual.
  1. Les empremtes gràfiques: punt, línia i taca. Execucions espontànies i lliures.

2. El color. Ús del color des de la llibertat i la imaginació.

3. La textura. Textures tàctils, naturals i artificials.

4. La forma. La forma com a resposta expressiva o representativa.

5. El volum. Percepció visual i tàctil del volum.

II. Composicions plàstiques.

1. L'enquadrament i l'ocupació de l'espai gràfic.

2. La composició: sentit de l'equilibri.

III. El dibuix o llenguatge gràfic.

1. De la representació a l'expressió.

IV. Apreciació de les diferents manifestacions artístiques.

1. Iniciació al criteri estètic.

2. Lectura d'imatges.

3. Valoració estètica de l'entorn natural i urbà.

V. Tècniques i materials.

1. Tècniques bidimensionals: dibuix, pintura, «collage» i estampació.

2. Tècniques tridimensionals: modelatge i construccions.

3. Experimentació amb diversos materials i suports de diferents mides i formats.

Criteris d'avaluació

1. Identificar, descriure i representar l'entorn natural i l'entorn artificial.
2. Observar i identificar les manifestacions artístiques de l'entorn i els mitjans de comunicació en els quals predomina la imatge.
3. Fer composicions bidimensionals i tridimensionals segons un desig d'expressió.
4. Utilitzar el dibuix com a mitjà d'expressió i representació.
5. Saber manejar tècniques senzilles bidimensionals i tridimensionals amb una adequada destresa oculomaneja.
6. Identificar i valorar representacions visuals i artístiques de l'entorn i identificar els elements principals d'una obra plàstica.
7. Fer la lectura d'imatges de manera espontània, des de l'experiència personal, des de l'aspecte formal i des del context històric.
8. Reconèixer, diferenciar i utilitzar l'expressivitat de diversos materials i suports.
9. Treballar la producció pròpia i en equip, i tenir cura del material i l'espai de treball.

Segon cicle

Continguts

- I. Elements que configuren el llenguatge visual.
  1. Les empremtes gràfiques: el punt, la línia i la taca. Execucions espontànies i lliures.
  2. El color. Observació, percepció i experimentació del color.
  3. La textura. Textures tàctils i visuals, naturals i artificials.
  4. La forma. Representació de repertoris formals senzills.
  5. El volum. El ple i el buit.
- II. Composicions plàstiques.
  1. L'enquadrament i l'ocupació de l'espai gràfic.
  2. La composició abstracta.

3. La proporció.
  4. El moviment.
- III. El dibuix o llenguatge gràfic.
1. El dibuix de representació.
- IV. Representacions de les diferents manifestacions artístiques.

1. Criteri estètic.
  2. Lectura d'imatges.
  3. Valoració estètica del món de l'art.
- V. Tècniques i materials.
1. Tècniques bidimensionals: dibuix, «collage» i estampació.
  2. Tècniques tridimensionals: modelatge i construccions.
  3. Experimentació amb diversos materials i suports de diferents mesures i formats.
  4. Tecnologia i imatge: fotografia amb càmeres senzilles, fotomuntatge, diapositiva i fotocòpia.

Criteris d'avaluació

1. Identificar, descriure i representar amb un domini més gran l'expressivitat dels elements bàsics del llenguatge visual i la seva sintaxi.
2. Identificar i valorar les manifestacions artístiques de l'entorn i dels mitjans de comunicació visual.
3. Fer composicions plàstiques figuratives i abstractes que es recolzin en diferents criteris.
4. Utilitzar el dibuix en les seves diferents funcions.
5. Reconèixer i diferenciar l'expressivitat de diversos materials i suports, i saber manejar tècniques i instruments amb certa precisió.
6. Identificar i valorar estèticament i críticament imatges de l'art, la publicitat, el disseny, manifestacions culturals pròpies i d'altres cultures com a forma d'identitat d'aquestes cultures.
7. Utilitzar tècniques audiovisuals senzilles per a la creació plàstica.
8. Fer lectura d'imatges en un nivell bàsic, des de l'experiència personal, des de l'aspecte formal i des del context històric, i utilitzar un vocabulari adequat.
9. Respectar i valorar el treball individual i en grup.
10. Saber planificar i organitzar el treball i tenir cura del material i l'espai d'ús.

Tercer cicle

Continguts

- I. Elements que configuren el llenguatge visual.
  1. Les empremtes gràfiques: el punt, la línia i la taca. Línia i contorn. Estructures lineals de l'entorn natural i artificial. Aplicacions a la representació de l'entorn.
  2. El color. La relació de la llum i el color. L'escala cromàtica. Característiques del color. Simbologia del color.
  3. La textura. Textures tàctils i visuals, naturals i artificials. La seva integració amb la llum, el color i la forma.
  4. La forma. Representació de repertoris formals complexos.
  5. El volum. La llum i el volum. Qualitats expressives.
- II. Composicions plàstiques.
  1. La composició abstracta.
  2. La perspectiva visual, representació directa de la realitat.
- III. El dibuix o llenguatge gràfic.
  1. Iniciació al disseny: dibuix d'ideació.

- IV. Apreciació de les diferents manifestacions artístiques.

1. Criteri estètic en els artistes més rellevants de la història.
2. Lectura i observació d'objectes i imatges de diferents cultures.
3. Valoració estètica en els mitjans de comunicació.

- V. Tècniques i materials.

1. Tècniques bidimensionals: dibuix, pintura, «collage», «frotatge» i estampació.
2. Tècniques tridimensionals: modelatge, talla, acooblaments i construccions.
3. Experimentació amb diversos materials i suports de diferents mesures i formats.
4. Tecnologia i imatge: fotografia, fotomuntatge, diapositiva, fotocòpia, vídeo i ordinador.
5. Elecció i ús correcte dels materials i els suports.

Criteris d'avaluació

1. Identificar, descriure i representar l'entorn, utilitzant selectivament l'expressivitat dels elements bàsics del llenguatge visual i la seva sintaxi, i ser capaç d'explicar les seves decisions amb un vocabulari adequat.
2. Utilitzar el dibuix en les diferents funcions emprant diverses tècniques.
3. Identificar, valorar i tenir una consciència crítica de les imatges i els objectes i comprendre els propòsits de les arts visuals de la nostra cultura i d'altres cultures a través dels significats socials que tenen.
4. Suggestir significats, explicar històries i fer afirmacions en les pròpies obres creatives.
5. Dur a terme un projecte artístic de manera individual o en equip, investigant camins diferents i sabent planificar i organitzar el projecte esmentat.
6. Distingir els aspectes comuns i diferents entre els processos creatius que es fan a classe i els dels artistes i professionals del món de la imatge.
7. Manejar adequadament les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà d'informació, investigació i creació d'activitats senzilles.
8. Seleccionar i utilitzar els materials, estris i suports adequats.

Educació primària

EDUCACIÓ FÍSICA

Introducció

La societat actual planteja la necessitat d'incorporar els coneixements, les destreses i les capacitats relacionats amb el cos i la seva activitat motriu que contribueixen al desenvolupament integral de la persona i a la millora de la seva qualitat de vida. Hi ha una demanda social d'educació en la cura del cos i de la salut, en la millora de la imatge corporal i la forma física, així com en la utilització constructiva del lleure mitjançant activitats recreatives i esportives.

L'àrea d'educació física s'orienta cap a l'aprofundiment del coneixement de la conducta motriu i el foment d'actituds i valors en relació amb el cos. L'àrea d'educació física, com les restants, contribueix a l'assoliment de les diverses finalitats educatives de l'educació primària.

El cos i el moviment es constitueixen en eixos bàsics de l'acció educativa en aquesta àrea, i s'ha de destacar també el paper de la salut i el joc, aquest últim fonamental en l'educació primària com a recurs metodològic.

L'àrea d'educació física pot contribuir de manera fonamental a la consecució de l'objectiu «conèixer el valor del propi cos, el de la higiene i la salut i la pràctica de l'esport com a mitjans més idonis per al desenvolupament».

lupament personal i social». Contribueix també a la consecució dels objectius que fan referència a les normes i els valors de convivència, respecte pels altres, desenvolupament d'hàbits d'esforç, desenvolupament de la iniciativa individual i treball en equip.

Les activitats en aquesta etapa han de tenir un caràcter eminentment recreatiu. En aquest sentit, l'àrea d'educació física s'ofereix com a alternativa davant el sedentarisme de l'activitat quotidiana en general. S'integra l'ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació per establir relacions amb alumnes d'altres centres, compartir experiències motrius i planificar-ne altres de noves.

L'ensenyament de l'educació física ha de promoure i facilitar que cada alumne arribi a comprendre el seu propi cos i les seves possibilitats i a conèixer i dominar un nombre significatiu d'exercicis corporals i activitats esportives de manera que, en el futur, pugui escollir les més convenients per al seu desenvolupament personal.

L'àrea d'educació física ha de contribuir a la formació de valors com ara la capacitat de relacionar-se amb els altres a través del respecte, la resolució de conflictes mitjançant el diàleg i el respecte a les regles establertes, i evitar comportaments agressius i de rivalitat, la col·laboració i el treball en equip i la formació de persones responsables.

L'àrea d'educació física s'ha d'integrar amb les àrees restants i configurar un espai singular d'interdisciplinarietat. Afavoreix l'aprenentatge de la lectura mitjançant el desenvolupament de les nocions associades a relacions espacials i temporals com el sentit i la direcció, l'orientació espacial, les nocions topològiques bàsiques i la seqüència; tots aquests constitueixen aspectes fonamentals que han d'influir en el desenvolupament adequat de la lectoescriptura.

Objectius

1. Conèixer i valorar el propi cos i les seves possibilitats motrius i fer de manera autònoma activitats físicoesportives que exigeixin un nivell d'esforç, habilitat o destresa que hi estiguin d'acord, posant l'èmfasi en l'esforç i en el resultat.

2. Valorar el joc com un mitjà per fer activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació i com a recurs per aprofitar el temps lliure.

3. Utilitzar, en la resolució de problemes motrius, les capacitats físiques bàsiques i les destreses motrius, tenint en compte les possibilitats i limitacions. Desenvolupar la iniciativa individual i l'hàbit de treball en equip, i acceptar les normes i regles que s'estableixin prèviament.

4. Conèixer i valorar els efectes beneficiosos i perjudicials que la realització d'activitats físiques té sobre la salut, així com l'adquisició d'hàbits d'higiene, alimentació i exercici físic.

5. Col·laborar en jocs i activitats esportives, desenvolupant actituds de tolerància i respecte a les possibilitats i limitacions dels altres, actituds que afavoreixen la convivència i que contribueixen a la resolució de conflictes de manera pacífica.

6. Fer activitats en el medi natural de manera creativa i responsable, i conèixer el valor del medi natural i la importància de contribuir a protegir-lo i millorar-lo.

7. Utilitzar de forma creativa i autònoma els recursos expressius del cos i del moviment, i valorar i fer diferents tipus d'activitats expressives.

8. Fomentar la comprensió lectora com a medi de recerca i intercanvi d'informació i comprensió de les normes del joc.

9. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de suport a l'àrea.

Primer cicle

Continguts

I. El cos i la salut.

1. Utilització, percepció, identificació i representació del propi cos.

2. Afirmació de la lateralitat corporal.

3. Les possibilitats corporals: sensorials (vista, oïda, tacte), expressives (gestos, estructures rítmiques senzilles) i motrius.

4. Apreciació de dimensions espacials i temporals.

5. Equilibri estàtic i dinàmic: sense objectes, sobre objectes estables o inestables, portant un objecte en situacions simples.

6. Coordinació dinàmica general i segmentària.

7. Orientació en l'espai i en el temps.

8. Valoració de la pròpia realitat corporal augmentant la confiança en les seves possibilitats, l'autoestima i l'autonomia.

9. Interès i gust per la cura del cos.

10. Actitud positiva relacionada amb una alimentació adequada.

II. Moviment i salut.

1. Formes i possibilitats del moviment.

2. Control i domini del moviment.

3. Destresa en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en les activitats d'aprenentatge escolar.

4. Desenvolupament i control de la motricitat fina i la coordinació a través de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

5. Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, aprenent a conèixer, valorar, gaudir i respectar el medi natural.

6. Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals.

7. Valoració de l'esforç per aconseguir una autonomia i autoestima més grans.

8. Exploració i experimentació de les possibilitats i els recursos expressius del propi cos.

9. Valoració dels recursos expressius propis i els dels companys.

10. Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.

11. Mesures bàsiques de seguretat i de prevenció d'accidents en l'activitat física i en l'ús de materials i espais.

12. Adopció d'hàbits d'higiene corporal i postural.

III. Els jocs.

1. Joc lliure i joc organitzat.

2. Pràctica de jocs en els quals s'utilitzin les habilitats bàsiques.

3. Actitud de col·laboració, tolerància, no-discriminació i resolució de conflictes de manera pacífica en la realització de jocs.

4. Valoració del joc com a desenvolupament de l'activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació i d'ocupació del temps lliure.

Criteris d'avaluació

1. Reconèixer les parts del propi cos i dels altres.

2. Adquirir les nocions espacials i temporals.

3. Desenvolupar de manera global les habilitats motrius bàsiques.

4. Identificar els valors fonamentals dels jocs.

5. Utilitzar estratègies senzilles als jocs.

6. Respectar les normes dels jocs, i acceptar guanyar o perdre.

7. Conèixer i emprar les mesures de seguretat bàsiques en l'activitat física.

8. Mostrar interès, espontaneïtat i creativitat en les activitats d'expressió corporal.

9. Acceptar les diferències físiques individuals en les activitats proposades.

10. Mantenir hàbits de salut i higiene en l'activitat física.

11. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de l'àrea.

Segon cicle

Continguts

I. El cos i la salut.

1. Percepció i interiorització de la independència i relació existent entre els segments corporals.

2. Relacions espacials i temporals.

3. Coordinació dinàmica general i segmentària.

4. Orientació espacial en relació amb si mateix, els altres i els objectes orientats.

5. Millora de l'orientació espacial i la lateralitat a través de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

6. Percepció i estructuració de l'espai en relació amb el temps.

7. Valoració de la pròpia realitat corporal augmentant la confiança en les seves possibilitats, l'autonomia i l'autoestima.

8. Interès i gust per la cura del cos de manera responsable.

9. Adopció d'hàbits relacionats amb una bona alimentació.

II. Moviment i salut.

1. Formes i possibilitats de moviment: qualitat dels moviments ja coneguts.

2. Control i domini del moviment incidint més en els mecanismes d'execució.

3. Destresa en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en els propis de l'àrea.

4. Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals amb entorns desconeguts.

5. Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, aprenent a conèixer, valorar, gaudir i respectar el medi natural.

6. Valoració de l'esforç com a manera d'augmentar l'autonomia personal i l'autoestima.

7. Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos, tenint en compte les seves parts, els sentits, el ritme i l'espai.

8. Valoració dels recursos expressius dels companys.

9. Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.

10. Mesures bàsiques de seguretat i prevenció d'accidents en l'activitat física i en l'ús de materials i espais.

11. Hàbits d'higiene corporal i postural.

12. Coneixement de la importància de la pràctica de l'exercici per al desenvolupament físic.

III. Els jocs.

1. Tipus de jocs i d'activitats esportives.

2. Aplicació de les habilitats bàsiques en les situacions de joc.

3. Comprensió de les normes del joc a través de la lectura.

4. Actitud de col·laboració, tolerància, no-discriminació i resolució de conflictes de manera pacífica en la realització dels jocs.

5. Valoració del joc com a desenvolupament de l'activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació amb els altres i d'ocupació del temps lliure.

6. Acceptació, dins l'equip, del paper que li correspon a un com a jugador i de la necessitat d'intercanviar els papers perquè tots experimentin responsabilitats diferents.

Criteris d'avaluació

1. Prendre consciència de la mobilitat de l'eix corporal en diferents posicions i dels diferents segments.

2. Consolidar les nocions espacials i temporals.

3. Consolidar el desenvolupament global de les habilitats motrius bàsiques.

4. Resoldre problemes motors mitjançant el coneixement i l'ús d'estratègies senzilles.

5. Utilitzar les seves capacitats físiques bàsiques i destreses motrius en les diferents situacions d'activitat física.

6. Viure el joc com a mitjà de gaudi, relació i ocupació del temps lliure.

7. Conèixer els possibles riscos que deriven de la pràctica de l'activitat física.

8. Mantenir els hàbits de salut i higiene en l'activitat física.

9. Adaptar les habilitats motrius a medis no habituals.

10. Desenvolupar l'espontaneïtat i la creativitat en el moviment.

11. Acceptar les diferències físiques individuals en les activitats.

12. Comprendre les normes del joc a través de la lectura.

13. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de l'àrea.

Tercer cicle

Continguts

I. El cos i la salut.

1. Utilització, representació, interiorització i organització del propi cos: estructuració de l'esquema corporal.

2. Nocions associades a relacions espaciotemporals.

3. Coordinació dinàmica general i segmentària.

4. Percepció i estructuració de l'espai en relació amb el temps en situacions reals de joc.

5. Acceptar la pròpia realitat corporal, les seves possibilitats i limitacions.

6. Actitud positiva envers la cura i el desenvolupament del cos.

7. Consolidació dels hàbits d'alimentació adequats.

II. Moviment i salut.

1. Les capacitats físiques bàsiques com a condicionants de les habilitats.

2. Control i domini del moviment, incidint en els mecanismes de decisió i de control.

3. Manipulació correcta i destresa en el maneig d'objectes propis de l'entorn escolar i extraescolar.

4. Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions noves o entorns desconeguts.

5. Adquisició d'una confiança més gran i independència motriu.

6. Exploració i experimentació de les possibilitats i els recursos expressius del propi cos a través de la dansa, la mímica i la dramatització.

7. Millora de l'espontaneïtat i la creativitat en el moviment expressiu.

8. Desenvolupament de la capacitat de cooperació i treball en grup.

9. Valoració de la iniciativa individual.

10. Valoració dels recursos expressius propis i dels companys.

11. Efectes de l'activitat física en la salut i en el manteniment corporal.

12. Mesures bàsiques de seguretat i de prevenció d'accidents en l'activitat física i en l'ús de materials i espais.

13. Escalfament global específic i relaxació específica i global.

14. Autonomia en els hàbits d'higiene corporal i postural.

15. Valoració de les situacions de risc que deriven de l'activitat física.

16. Valoració de l'activitat física com a alternativa als hàbits nocius per a la salut.

III. Els jocs.

1. La iniciació a l'esport adaptat a l'espai, el temps i els recursos.

2. Habilitats bàsiques d'iniciació esportiva en situacions de joc.

3. Comprensió de les normes dels jocs esportius a través de la lectura.

4. Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per recollir informació i elaborar documents relatius a l'àrea.

5. Respecte al reglament dels jocs d'iniciació esportiva i adaptats.

6. Acceptació del paper que correspon exercir com a jugador dins de l'equip, independentment de la seva capacitat motriu.

7. Organització i participació en diferents tipus de jocs i activitats recreatives o esportives, en el seu temps lliure.

8. Identificació dels valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació de resultat.

Criteris d'avaluació

1. Conèixer i identificar els sistemes bàsics del cos humà relacionats amb l'activitat física.

2. Progressar en el desenvolupament de les capacitats motrius bàsiques incidint en els mecanismes de percepció, decisió i control.

3. Millorar de manera global la condició física.

4. Adaptar i utilitzar les habilitats motrius bàsiques per a la iniciació esportiva.

5. Desenvolupar normes i hàbits de conducta esportiva.

6. Progressar en la resolució de problemes motors mitjançant el coneixement i l'ús d'estratègies.

7. Apreciar i valorar el joc com a mitjà de gaudi, de relació social i d'organització del temps lliure.

8. Reconèixer i prevenir els possibles riscos derivats de la pràctica de l'activitat física i dels esports.

9. Consolidar els hàbits de salut i higiene en l'activitat física.

10. Reconèixer els efectes de l'exercici físic sobre el cos i la salut.

11. Utilitzar les habilitats motrius per resoldre problemes en medis no habituals.

12. Utilitzar de manera creativa el moviment corporal a través de l'expressió i el ritme.

13. Acceptar les diferències físiques individuals en les activitats esportives.

14. Recollir informació i elaborar documents a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.

15. Comprendre a través de la lectura les normes dels jocs esportius.

Educació primària

LLENGUA CASTELLANA

Introducció

La llengua és el principal vehicle de comunicació dels éssers humans; amb ella expressem conceptes, però també vivències, estats anímics, desitjos; a través de la llengua se'ns ofereixen i oferim tot tipus de missatges. La llengua és indissociable de la personalitat. Estructura i configura el pensament i la intel·ligència.

El mestre ha de ser conscient de la transcendència que té l'aprenentatge de la llengua per part dels alumnes des de la infantesa: a un infant se l'ha de persuadir molt aviat dels enormes beneficis que el domini de la llengua li ha de reportar en el futur: una persona s'enriqueix molt més intel·lectualment com més bé domina la llengua en la qual s'expressa, ja que gràcies a aquest domini és capaç d'establir comunicacions fluïdes amb els altres; d'entendre no només el sentit més evident dels missatges transmesos pels mitjans de comunicació, sinó també identificar matisos i interpretacions, és capaç de descobrir sofismes, enganys, adulteració d'idees. En la mesura que un ésser humà domina la seva llengua és més lliure i pot decidir millor per si mateix davant les alternatives de la seva pròpia vida. A més, qui parla bé té, amb seguretat, més oportunitats d'èxit en el món professional. Qui posseeix un vocabulari ric, matisat, qui vocalitza correctament i qui és capaç de fer servir l'entonació adequada en funció de les situacions de parla concretes; qui escriu de forma ordenada, amb correcció ortogràfica i amb pulcritud projecta sempre una imatge positiva de si mateix davant els altres.

L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua materna s'han de revestir davant l'alumne d'un interès i una importància especials. Si alguna disciplina escolar ha de ser especialment atractiva per a l'infant, aquesta és la llengua.

Els alumnes que cursen l'educació primària a poc a poc han d'anar millorant en la redacció de textos breus, coherents i ben organitzats. Per aconseguir-ho, l'alumne ha d'escriure molt, però sempre sobre aspectes que li interessin o l'inquietin. És important, des del punt de vista didàctic, fer que l'alumne reproduïxi per escrit algun conte o història que el professor hagi narrat prèviament. Els dictats són un mitjà excel·lent perquè l'alumne adequi els sons, les síl·labes i les paraules a l'escriptura. Respecte a la lectura, és fonamental que els alumnes d'aquest nivell aprenguin a relacionar els diferents tipus de pauses amb les inflexions tonals corresponents.

Els alumnes han de ser capaços d'explicar oralment als seus companys i al mestre les seves ocupacions, preocupacions i fantasies. No es tracta que aquests alumnes adquireixin ja un domini important de l'oratorïa, però sí que comencin a prendre consciència de la importància d'expressar oralment les seves idees i les seves vivències amb claredat i persuasió.

A més, l'alumne ha d'augmentar substancialment el seu cabal lèxic en aquest nivell tant en la seva varietat activa com en la passiva. El diccionari ha de ser en l'educació primària una eina imprescindible.

En relació amb la gramàtica, és la morfologia l'element fonamental de l'aprenentatge en aquest nivell, ja que no és aconsellable en l'educació primària la reflexió sintàctica, llevat la referida a nocions bàsiques com les d'oració, subjecte i predicat i la concordança corresponent.

Objectius

1. Participar en diverses situacions de comunicació, respectant els sentiments, idees, opinions i coneixements.

ments dels altres, i adoptant les regles bàsiques de la comunicació oral.

2. Expressar-se oralment amb correcció i coherència per satisfer necessitats de comunicació en diferents situacions.

3. Comprendre missatges orals i analitzar-los amb sentit crític.

4. Ampliar el vocabulari per aconseguir una expressió precisa utilitzant el diccionari com a recurs bàsic.

5. Comprendre de forma analítica i crítica els missatges verbals i no verbals i expressar-se a través d'aquests missatges.

6. Conèixer la diversitat lingüística d'Espanya.

7. Llegir amb fluïdesa i entonació adequades, comprendre diferents tipus de textos adaptats a l'edat i utilitzar la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia correcta.

8. Apreciar el valor dels textos literaris, utilitzar la lectura com a font de gaudi i informació i considerar-la com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal de màxima importància.

9. Expressar-se per escrit amb correcció, tenir cura de l'estructura del text, els aspectes normatius, la cal·ligrafia, l'ordre i la neteja.

10. Utilitzar les destreses bàsiques de la llengua (escoltar, parlar, llegir i escriure) com a instruments d'aprenentatge per recollir dades, comprendre, elaborar i memoritzar conceptes en totes les àrees, i expressar-los amb iniciativa, responsabilitat i esforç.

11. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a instruments de treball i aprenentatge.

12. Buscar una millora progressiva en l'ús de la llengua, i explorar cursos que desenvolupin la sensibilitat, la creativitat i l'estètica.

13. Afavorir a través del llenguatge la formació d'un pensament crític que impedeixi discriminacions i prejudicis.

Primer cicle

Continguts

I. Comunicació oral.

1. Situacions d'interacció comunicativa, espontànies o dirigides, seguint un ordre espacial, cronològic o lògic en el discurs, en grans o petits grups.

2. Estratègies i normes per a la comunicació. Participació. Manteniment del tema de la conversa. Escolta. Respecte al torn de paraula. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals. Repetició dels missatges. Pronunciació i entonació adequades. Mirada cap a l'interlocutor.

3. Producció de textos orals: narració de situacions o experiències personals. Textos populars. Descripcions senzilles de persones, animals i objectes. Enumeracions. Sol·licitar i donar informació. Fórmules de cortesia i relació social. Informacions breus. Breus exposicions en públic.

4. Creació de textos en prosa i en vers, amb finalitat estètica i lúdica.

5. Comprensió de textos orals: sentit global del text. Identificació d'informacions rellevants i irrellevants. Ampliació del vocabulari.

6. Audició i reproducció de contes, poesies, embarbussaments, tirallongues, endevinalles, cançons.

7. Gust i sensibilitat pels textos orals.

8. Memorització de textos orals ben seleccionats.

9. Dramatització de textos adaptats a l'edat. Gust per participar.

10. Estratègies per utilitzar el llenguatge oral com a instrument de comunicació i aprenentatge: escoltar, recollir dades, preguntar.

II. Lectura.

1. Correspondència entre fonemes i grafies en contextos de lectures significatives.

2. Lectura comprensiva en veu alta amb entonació adequada de textos breus.

3. Lectura comprensiva en silenci de textos breus.

4. Audició de textos senzills.

5. Memorització de textos breus.

6. Estratègies per a la comprensió de textos: títol. Il·lustracions. Relectura. Anticipació d'hipòtesis. Aclariment sobre el vocabulari. Sentit global del text.

7. Hàbit lector.

8. Identificació i crítica dels missatges i valors transmesos pel text.

9. Utilització i gaudi amb l'ús de la biblioteca i amb respecte a les normes.

III. Expressió escrita.

1. Coneixement i ús del sistema de lectoescriptura.

2. Producció de textos breus per comunicar coneixements, experiències o necessitats: narracions. Notes.

3. Creació de textos utilitzant el llenguatge verbal i no verbal amb intenció informativa: cartell i murals.

4. Normes i estratègies per a la producció de textos: planificació, funció, destinatari, estructura. Revisió i reescriptura. Ortografia natural. Interrogació i exclamació. Cal·ligrafia. Ordre i netedat.

IV. Reflexió sobre la llengua.

1. La paraula. La paraula com a unitat bàsica amb significat. La paraula dins de l'oració. Concordança de gènere i nombre. Reconeixement de les síl·labes dins de la paraula.

2. Vocabulari. Camps semàntics. Famílies de paraules. Sinònims i antònims.

3. Abecedari i iniciació a l'ordre alfabètic.

4. Ortografia. Ortografia natural. Separació de paraules en la frase. Ús de majúscules. Ortografia preventiva de les paraules d'ús freqüent. Interès per una ortografia correcta. Preocupació per consultar paraules d'ortografia difícil.

5. Distinció dels temps verbals: present, passat i futur.

V. Tecnologia de la comunicació.

1. Iniciació en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge en tasques senzilles.

2. Utilització de programes educatius senzills en relació amb continguts seqüenciats.

3. Interès per l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, amb els companys i el professor, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, mirar l'interlocutor, mantenir el tema.

2. Expressar-se de forma oral amb vocabulari adequat, pronunciació correcta i ordre en les idees.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals i identificar la informació més rellevant.

4. Memoritzar i reproduir textos senzills.

5. Llegir en veu alta textos senzills amb correcció.

6. Llegir en silenci textos senzills.

7. Conèixer la diversitat lingüística del seu entorn.

8. Comprendre el sentit global dels textos llegits i utilitzar les estratègies de comprensió lectora.

9. Llegir amb freqüència per pròpia iniciativa com a font de plaer.

10. Produir textos breus i coherents, tot respectant l'ortografia, la cal·ligrafia, l'ordre i la presentació.

11. Familiaritzar-se amb programes informàtics educatius senzills.

Segon cicle

Continguts

I. Comunicació oral.

1. Situacions d'interacció en la comunicació espontània o dirigida, amb intenció diferent, respectant un ordre espacial, cronològic o lògic en el discurs.

2. Estratègies i normes per a la comunicació: participació. Exposició clara. Escolta. Respecte al torn de paraula. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals. Entonació adequada. Respecte per les experiències, les opinions i els coneixements dels altres.

3. Producció de textos orals: narració de situacions o experiències personals. Textos populars. Descripcions senzilles de persones, animals, objectes i llocs. Introducció a la definició de conceptes. Enumeracions. Entrevistes. Sol·licitar i donar informació. Exposició de coneixements. Fórmules de cortesia i relació social. Informacions breus.

4. Creació de textos en prosa o en vers.

5. Comprensió de textos orals narratius, informatius i persuasius: sentit global del text. Idees principals i secundàries. Ampliació del vocabulari. Anàlisi dels missatges i valors transmesos pel text. Deducció de les paraules pel context. Reconeixement d'idees no explícites. Resum oral.

6. Audició i reproducció de textos breus i senzills que estimulin la curiositat, l'interès i la imaginació de l'alumne.

7. Memorització de textos orals ben seleccionats.

8. Dramatització de textos adaptats a l'edat i de produccions pròpies.

9. Estratègies per utilitzar el llenguatge oral com a instrument de comunicació i aprenentatge: escoltar, recollir dades, preguntar. Participar en enquestes i entrevistes. Comentari oral i judici personal.

II. Lectura.

1. Correspondència entre fonemes i grafies.

2. Lectura en veu alta de diferents tipus de textos amb fluïdesa i entonació adequada.

3. Comprensió lectora en silenci de diferents tipus de textos.

4. Audició de diferents tipus de textos.

5. Memorització de textos.

6. Estratègies per a la comprensió de textos: títol. Il·lustracions. Paraules clau. Capítols. Relectura. Anticipació d'hipòtesis i comprovació. Síntesi. Context. Diccionari. Sentit global del text. Idees principals i secundàries. Resum.

7. Gust per la lectura. Hàbit lector.

8. Anàlisi i crítica dels missatges i valors transmesos pel text.

9. Ús de la biblioteca, coneixement de la seva organització i respecte de les normes.

III. Expressió escrita.

1. Ús del sistema de lectoescriptura.

2. Producció de textos per comunicar coneixements, experiències o necessitats: narracions, descripcions, diàlegs, entrevistes.

3. Creació de textos utilitzant el llenguatge verbal i no verbal, amb intenció informativa i persuasiva: cartell publicitari. Còmics.

4. Normes i estratègies per a la producció de textos: Planificació (funció, destinatari, estructura). Revisió i

millora del text. Valoració i ús de les normes ortogràfiques bàsiques. Ús bàsic dels signes de puntuació. Accentuació de les paraules d'ús més freqüent (paraules agudes, planes i esdrúixoles). Cal·ligrafia. Ordre i netedat. Dictats.

IV. Reflexió sobre la llengua.

1. L'oració com a unitat amb significat: subjecte, predicat.

2. Classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article, pronoms personals.

3. Concordança de gènere i nombre.

4. Classes de noms: propis, comuns, individuals, col·lectius i gentilicis.

5. La síl·laba: tònica i àtona. Paraules tòniques i paraules àtones.

6. Vocabulari: camps semàntics. Famílies de paraules. Sinònims i antònims. Augmentatius i diminutius. Paraules simples i compostes, primitives i derivades. Ordenació alfabètica de paraules. Ús del diccionari.

7. Ortografia: regles ortogràfiques per a les paraules d'ús freqüent. Regles d'accentuació (agudes, planes i esdrúixoles). Principals signes de puntuació. Interès per una ortografia correcta. Preocupació per consultar paraules d'ortografia difícil.

8. Conjuguació dels temps verbals: present, passat i futur d'indicatiu.

V. Tecnologia de la comunicació.

1. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge.

2. Utilització de programes educatius.

3. Interès per l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball, utilitzant el llenguatge de manera correcta.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, exposar amb claredat, entonar adequadament.

2. Expressar-se de forma oral, utilitzant diferents funcions de comunicació, vocabulari, entonació i ritme adequats, i una estructura narrativa coherent.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries.

4. Memoritzar i reproduir textos.

5. Conèixer la diversitat lingüística d'Espanya.

6. Llegir en veu alta diferents textos amb fluïdesa i entonació adequada.

7. Llegir en silenci diferents textos valorant el progrés en la velocitat i la comprensió.

8. Resumir un text senzill, captant el sentit global i les idees principals i secundàries.

9. Llegir amb freqüència i per pròpia iniciativa diferents textos.

10. Utilitzar textos senzills, recollir informació i fer treballs.

11. Produir textos amb una estructura coherent, aplicant les normes ortogràfiques bàsiques i tenint cura de la cal·ligrafia, l'ordre i la presentació.

12. Utilitzar l'escriptura per planificar els seus treballs, recollir informació, fer resums.

13. Utilitzar programes educatius informàtics per a l'elaboració i presentació de textos.

Terçer cicle

Continguts

I. Comunicació oral.

1. Situacions de comunicació, espontànies o dirigides, utilitzant un discurs ordenat i coherent.

2. Estratègies i normes per a l'intercanvi comunicatiu: participació. Exposició clara. Organització del discurs. Escolta. Respecte al torn de paraula. Compensió i expressió de missatges verbals i no verbals. Entonació adequada. Respecte per les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres.

3. Producció de textos orals: narració de situacions o experiències personals. Contes populars. Descripcions senzilles. Entrevistes. Argumentacions. Exposicions de coneixements i opinions. Fórmules de cortesia.

4. Creació de textos en prosa o en vers.

5. Comprensió de textos orals narratius, descriptius, informatius i persuasius: sentit global del text. Idees principals i secundàries. Ampliació del vocabulari. Valoració dels continguts transmesos pel text. Deducció de les paraules pel context. Reconeixement d'idees no explícites. Resum oral.

6. Audició i reproducció de textos breus, senzills i que estimulin l'interès de l'infant.

7. Dramatitzacions de textos literaris adaptats a l'edat i de produccions pròpies.

8. Estratègies per utilitzar el llenguatge oral com a instrument de comunicació i aprenentatge: escoltar, recollir dades, preguntar. Participar en enquestes i entrevistes. Comentari oral i parer personal.

II. Lectura.

1. Correspondència entre fonemes i grafies.

2. Comprensió lectora de textos llegits en veu alta.

3. Comprensió lectora de textos llegits en silenci.

4. Audició de diferents tipus de textos.

5. Memorització de textos

6. Estratègies per a la comprensió de textos: títol. Il·lustracions. Paraules clau. Capítols. Relectura. Anticipació d'hipòtesi i comprovació. Síntesi. Estructura del text. Tipus de textos. Context. Diccionari. Sentit global del text. Idees principals i secundàries. Resum.

7. Hàbit lector.

8. Crítica dels missatges i valors transmesos per un text senzill.

9. Ús de la biblioteca, recerca d'informació i aprenentatge.

III. Expressió escrita.

1. Consolidació del sistema de lectoescriptura.

2. Producció de textos per comunicar coneixements, experiències i necessitats: narracions, descripcions, textos expositius, poemes, diàlegs, entrevistes i enquestes.

3. Creació de textos utilitzant el llenguatge verbal i no verbal amb intenció informativa: cartells publicitaris. Anuncis. Còmics.

4. Normes i estratègies per a la producció de textos: planificació (funció, destinatari, estructura...). Revisió i millora del text. Aplicació de les normes ortogràfiques i signes de puntuació. Accentuació (monosíl·labs, hiatus, interrogatius). Calligrafia. Ordre i presentació. Dictats. Reproduir històries o contes narrats pel professor.

IV. Reflexió sobre la llengua.

1. L'oració simple: subjecte i predicat.

2. Classes de paraules: nom. Verb. Adjectiu. Preposició. Adverbi. Conjunció. Pronoms. Articles. Interjeccions.

3. Classes de noms: individuals, col·lectius, concrets i abstractes.

4. Conjugació dels verbs regulars i irregulars més freqüents.

5. La síl·laba. Diftongs i hiatus.

6. Vocabulari: homònims i paraules polisèmiques. Augmentatiu i diminutiu. Arcaïsmes, neologismes i estrangerismes. Frases fetes.

7. Ús eficaç del diccionari.

8. Ortografia: utilització de les regles bàsiques d'ortografia. Regles d'accentuació. Signes de puntuació.

9. Conjugació del mode indicatiu i subjuntiu dels verbs regulars i irregulars més freqüents.

V. Tecnologia de la comunicació.

1. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge.

2. Utilització de programes educatius.

3. Recerca d'informació a Internet.

4. Interès per l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball, utilitzant el llenguatge de manera correcta.

5. Escriure correus electrònics de manera correcta.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.

2. Expressar-se de forma oral utilitzant diferents funcions comunicatives, amb vocabulari precís i estructura coherent.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries i identificant idees o valors no explícits.

4. Memoritzar i reproduir textos.

5. Conèixer la diversitat lingüística d'Espanya i valorar-la.

6. Llegir en veu alta diferents textos amb fluïdesa i entonació adequada.

7. Llegir en silenci diferents textos valorant el progrés a la velocitat i la comprensió.

8. Resumir un text llegit reflectint l'estructura i destacant les idees principals i secundàries.

9. Llegir per pròpia iniciativa diferents tipus de textos.

10. Utilitzar textos científics en diferents suports per recollir informació, ampliar coneixements i aplicar-los en treballs personals.

11. Produir textos amb diferents intencions comunicatives amb coherència, respectant-ne l'estructura i aplicant les regles ortogràfiques, tenint cura de la calligrafia, l'ordre i la presentació.

12. Utilitzar l'escriptura per planificar treballs, recollir informació, fer resums i elaborar esquemes.

13. Utilitzar programes educatius informàtics com a instrument d'aprenentatge.

Educació primària

LENGUA EXTRANJERA

Introducció

Raons de tipus educatiu, cultural i social demanen la iniciació en l'aprenentatge de les llengües estrangeres en les primeres edats, el que permet a l'alumnat accedir a nous modes d'expressió que contribueixen al seu desenvolupament integral i a conèixer millor la seva pròpia llengua. La comunicació a través d'una llengua estrangera constitueix un vehicle d'entesa cultural que afavoreix la comprensió de costums i formes de vida diferents, la tolerància i el respecte entre els països i els seus parlants.

El Consell d'Europa indica que l'objectiu últim de l'aprenentatge d'una llengua estrangera és que els alumnes assoleixin progressivament graus de competència lingüística. Així doncs, el tractament de la llengua estrangera al nivell de l'educació primària ha de dotar l'alumne de coneixements que tinguin continuïtat en l'educació secundària obligatòria. L'ensenyament-aprenentatge de

la llengua estrangera és un procés molt complex en què intervenen factors cognitius, afectius i socials que determinen el seu desenvolupament. Per tant, es tenen com a referència models de caràcter cognitiu i sociocultural que afavoreixin l'aprenentatge.

Els continguts s'han d'organitzar a l'entorn de dos eixos: I) Habilitats comunicatives i usos de la llengua; II) Aspectes socioculturals. En el primer s'hi inclouen les destreses lingüístiques i comunicatives. En el segon s'hi introdueixen aspectes socials i culturals com costums, tradicions, formes d'organització i de relació personal i social, i també s'afavoreix l'esforç i la confiança a la pròpia capacitat per aprendre la llengua estrangera. Les tecnologies de la informació i la comunicació han de ser vehicles que actuïn com a mitjancers en l'aprenentatge.

Les recomanacions europees aconsellen de fer prevaler les destreses orals en el primer cicle, i deixen per a aquest cicle la lectura i l'escriptura de textos molt senzills. En els cicles següents les destreses s'han de desenvolupar gradualment i de forma integrada, sensibilitzant l'alumne en alguns aspectes del funcionament de la llengua estrangera. El desenvolupament individual de l'aprenentatge ha d'implicar diferents maneres de processar la informació i l'adquisició de diferents capacitats.

Objectius

1. Desenvolupar interès per l'aprenentatge d'una llengua estrangera.
2. Comprendre missatges orals en situacions habituals de comunicació i respondre'ls.
3. Utilitzar procediments verbals i no verbals per comunicar-se en situacions concretes.
4. Llegir i obtenir informació general i específica de textos breus i senzills.
5. Elaborar textos escrits senzills, comprensibles i breus.
6. Identificar i reproduir de forma intel·ligible i significativa aspectes de l'entonació, el ritme, la pronunciació i l'accentuació característics de la llengua estrangera.
7. Apreciar el valor de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació, mostrant curiositat i respecte envers els seus parlants i la seva cultura.
8. Usar les tecnologies de la informació i la comunicació per desenvolupar i reforçar l'aprenentatge.

Primer cicle

Continguts

- I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.
  - A. Habilitats comunicatives.
    1. Escolta atenta de textos molt breus i senzills.
    2. Respostes verbals i no verbals en contextos comunicatius.
    3. Lectura de paraules i frases molt senzilles.
    4. Escripció de paraules i frases molt senzilles.
    5. Associació de grafia, significat i pronunciació de paraules en frases molt senzilles.
  - B. Funcions i usos de la llengua.
    1. Saludar i acomiadar-se.
    2. Identificar-se i presentar-se.
    3. Identificar colors i objectes. Expressar quantitat. Reconèixer mides.
    4. Expressar sentiments, gustos i habilitats.
    5. Reconèixer característiques del temps atmosfèric.
    6. Respondre a instruccions senzilles i a preguntes per donar informació sobre la localització d'objectes, persones i animals.

C. Temes i vocabulari.

Relacionats amb l'entorn immediat de l'alumne.

D. Fonètica.

Significat global d'aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Curiositat i interès per una altra llengua i cultura diferent a la pròpia.
2. Actitud oberta cap a les persones que parlen la llengua estrangera.
3. Reconeixement i ús d'expressions i fórmules bàsiques de relació social: saludar, acomiadar-se, agrair, demanar «si us plau» en situacions de comunicació concretes.
4. Actitud positiva sobre la pròpia capacitat per aprendre una llengua estrangera.

Críteris d'avaluació

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

1. Captar el sentit global i identificar elements específics en textos orals molt breus, senzills i contextualitzats.
  2. Mostrar comprensió, mitjançant respostes verbals i no verbals d'instruccions bàsiques donades en situacions habituals a l'aula.
  3. Participar en converses orals molt senzilles, relatives a situacions i temes familiars.
  4. Llegir i identificar paraules i frases molt senzilles introduïdes prèviament, presentades en un context i amb un propòsit determinat.
  5. Escriure paraules a partir de models introduïts prèviament i amb una finalitat específica.
  6. Reconèixer i reproduir de forma intel·ligible aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació de la llengua estrangera en missatges orals breus.
- #### II. Aspectes socioculturals.
1. Mostrar interès per aspectes socioculturals propers i molt concrets.
  2. Usar de forma adequada expressions bàsiques de relació social en situacions de comunicació orientada.
  3. Mostrar confiança a la pròpia capacitat per aprendre una llengua estrangera.

Segon cicle

Continguts

- I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.
  - A. Habilitats comunicatives.
    1. Entendre textos breus per obtenir informació global i específica.
    2. Respostes verbals i no verbals a preguntes senzilles.
    3. Manifestar necessitats immediates a l'aula.
    4. Lectura de missatges i textos breus per identificar informació.
    5. Escriure textos breus i senzills.
    6. Relacionar la grafia amb els sons de l'alfabet.
    7. Reconèixer i usar aspectes sonors, de ritme, entonació i accentuació en textos orals.
  - B. Funcions i usos de la llengua.
    1. Donar i demanar informació personal.
    2. Preguntar sobre persones i identificar-les.
    3. Preguntar i expressar característiques físiques de persones.

4. Expressar el que està passant en el moment.
5. Expressar quantitat.
6. Expressar possessió.
7. Demanar i donar informació sobre localització de persones, animals o coses.
8. Descriure llocs.
9. Parlar sobre gustos.
10. Parlar sobre habilitats.
11. Identificar i enumerar els dies i els mesos.
12. Preguntar i dir l'hora.
13. Parlar de rutines diàries.
14. Descriure estats d'ànim.
15. Descriure el temps atmosfèric.

C. Temes i vocabulari.

Relacionats amb els interessos de l'alumnat.

D. Fonètica.

Correspondència entre els sons de l'alfabet amb la seva grafia.

Relació entre pronunciació i representació gràfica de vocabulari conegut i usos de la llengua.

Ritme.

Entonació.

Accentuació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Respecte envers persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent.

2. Valoració de la nostra pròpia cultura.

3. Reconeixement i ús de fórmules i expressions bàsiques per a la relació social (demanar coses, demanar permís, demanar ajuda) en situacions de comunicació concretes.

4. Reconeixement de similituds i diferències entre aspectes de la vida quotidiana en els països on es parla la llengua estrangera i els propis.

Criteris d'avaluació

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

1. Captar el sentit global i identificar informació específica en textos orals breus i contextualitzats, que versin sobre temes familiars i d'interès per a l'alumne.

2. Mostrar comprensió d'instruccions orals senzilles mitjançant respostes tant verbals com no verbals en una situació concreta.

3. Participar en intercanvis orals breus i contextualitzats.

4. Llegir i entendre el sentit global i específic de textos breus i senzills que tractin sobre temes coneguts amb una finalitat concreta.

5. Escriure textos curts i senzills, amb una finalitat determinada i un format establert.

6. Reproduir els sons de l'alfabet i conèixer-ne la grafia.

7. Usar de forma significativa aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació en un context determinat.

II. Aspectes socioculturals.

1. Mostrar actituds de respecte i tolerància envers persones que es comuniquen en una altra llengua i tenen una cultura diferent a la pròpia.

2. Usar de forma adequada expressions i fórmules bàsiques de relació social en situacions de comunicació concretes.

3. Utilitzar la llengua estrangera com a mitjà fonamental de comunicació a l'aula.

4. Identificar alguns aspectes de la vida quotidiana en països on es parla la llengua estrangera i contrastar-los amb els propis.

Terçer cicle

Continguts

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

A. Habilitats comunicatives.

1. Comprensió de missatges orals variats, produïts en diferents situacions de comunicació.

2. Participació en intercanvis orals per realitzar activitats a l'aula.

3. Lectura i comprensió de textos escrits variats.

4. Redacció de textos escrits variats amb una finalitat concreta dins d'una situació de comunicació determinada.

5. Reconeixement de regularitats, tant en l'ús de la llengua com en aspectes sonors, que permetin de fer generalitzacions aplicables a altres situacions de comunicació.

B. Funcions i usos de la llengua.

1. Interrogar i respondre sobre la procedència de les persones, les seves professions i llocs de treball.

2. Descriure persones, llocs i objectes.

3. Demanar i donar adreces.

4. Parlar de processos senzills de forma seqüenciada, gustos, habilitats d'altres, fets del passat.

5. Preguntar i parlar sobre pertinences, dates, hores, hàbits, clima.

6. Preguntar i parlar sobre plans en un futur immediat.

7. Formular i respondre a suggeriments.

8. Fer comparacions.

C. Temes i vocabulari.

Relacionats amb els interessos i l'experiència de l'alumnat.

D. Fonètica.

Pronunciació d'alguns fonemes d'especial dificultat. Relació entre pronunciació i representació gràfica de vocabulari conegut i usos de la llengua.

Ritme.

Entonació.

Accentuació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Identificació de peculiaritats, costums i tradicions dels països on es parla la llengua estrangera.

2. Us de fórmules d'interacció social en situacions de comunicació concretes.

3. Ampliació dels usos de la llengua estrangera com mitjà de comunicació a l'aula.

4. Interès per relacionar-se amb parlants de la llengua estrangera i establir contactes personals a través dels mitjans que ens proporcionen les tecnologies.

5. Valoració dels avenços i les dificultats del procés d'aprenentatge mateix.

Criteris d'avaluació

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

1. Anticipar i captar el sentit global i identificar informacions específiques en textos orals variats emesos en diferents situacions de comunicació.

2. Saber mantenir converses quotidianes i familiars.

3. Interpretar i comprendre textos diversos.

4. Elaborar textos escrits atenent el destinatari, el tipus de text i la finalitat.

5. Utilitzar paraules amb ritme, entonació i pronunciació coneguts prèviament, a fi de millorar la comunicació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Identificar les peculiaritats, els costums i les tradicions de països on es parla la llengua estrangera.
2. Relacionar-se amb altres persones, usant les diferents fórmules de relació social en notes, cartes, missatges electrònics, pàgines web.
3. Utilitzar la llengua estrangera de forma apropiada per comunicar-se a l'aula.
4. Participar activament en processos d'autoavaluació, observació, debat i discussió que permetin la millora contínua en l'aprenentatge de la llengua estrangera.

Educació primària

MATEMÀTIQUES

Introducció

L'ensenyament de les matemàtiques té la finalitat de desenvolupar la capacitat de raonament i la facultat de l'abstracció. El seu rigor lògic i els seus mètodes aplicats als diferents fenòmens i aspectes de la realitat han d'anar units en aquest nivell a l'observació i l'experimentació per potenciar l'aprenentatge inductiu, en situacions pròximes a l'alumne.

L'adquisició del coneixement matemàtic va paral·lela al desenvolupament del pensament lògic, i l'eix central a l'entorn del qual giren aquesta adquisició i el desenvolupament és la resolució de problemes. Aquest coneixement avança mitjançant la comprensió dels conceptes, l'estudi de les propietats i estructures que els relacionen i el contingut lògic dels raonaments que utilitza. Aquests continguts estimulen, pel seu caràcter formatiu bàsic, tant el desenvolupament de les capacitats, habilitats i destreses de l'alumne com el desenvolupament més alt en altres àrees de coneixement.

Despertar la curiositat per les matemàtiques, l'interès i l'esforç per entendre-les són els objectius fonamentals d'aquesta àrea. És molt convenient recórrer a figures destacades i relats interessants de la història de les matemàtiques. Descobrir les possibilitats de la pròpia capacitat per entendre, raonar i aplicar correctament els coneixements adquirits són accions que, convertides en hàbit, faciliten la capacitat de l'alumne per enfrontar-se a la detecció i resolució de problemes en els diferents àmbits en què s'ha de desenvolupar.

L'ensenyament de les matemàtiques atén la configuració cíclica dels continguts. L'aprenentatge de nous conceptes es recolza sempre en el repàs del que s'ha après anteriorment. Aquest ensenyament es basa en activitats que utilitzin la comprensió del càlcul, la mesura, els conceptes espaciotemporals i la formulació de problemes de forma clara, precisa i sense ambigüitats.

La comprensió lectora suposa la condició necessària per a la resolució de problemes. Així mateix, s'han de formular dubtes que estimulin el desig d'investigació de l'infant i el motiu en la comprensió dels conceptes i les seves relacions.

Finalment, la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació ha de ser un recurs de suport per a la consolidació i l'ampliació dels coneixements adquirits.

Objectius

1. Desenvolupar l'interès i l'esforç per l'aprenentatge de les matemàtiques.
2. Utilitzar els nombres i les seves operacions, les magnituds i la seva mesura, com a eines per calcular, mesurar i interpretar correctament relacions matemàtiques en diferents situacions, de forma raonada.
3. Reconèixer formes geomètriques i relacions espacials.
4. Resoldre i plantejar problemes matemàtics utilitzant els procediments adequats de càlcul, mesura, estimació i comprovació de resultats.

5. Emprar adequadament el llenguatge matemàtic per identificar relacions i conceptes apresos, comprendre i nomenar-ne altres de nous.

6. Fomentar la utilització del llenguatge propi del camp científic amb precisió, tant de les matemàtiques com del conjunt de les ciències.

7. Aprofitar els recursos tecnològics per al descobriment, l'exposició, l'aprofundiment i l'ampliació dels continguts matemàtics, i per relacionar aquests continguts amb altres de les diferents àrees del currículum.

8. Representar i interpretar la informació de dades procedents de diferents fonts, de forma clara, precisa i ordenada.

9. Comprendre la necessitat de l'argumentació mitjançant raonaments lògics a l'estudi de les matemàtiques.

Primer cicle

Continguts

I. Aritmètica i mesura.

1. Els nombres naturals. Relacions d'ordre. El sistema de numeració decimal: xifres i valor posicional de les xifres.

2. Operacions amb nombres naturals: addició i sotstracció. Estimació. Automatització de les operacions. Concepte intuïtiu de multiplicació. Iniciació a les taules de multiplicar.

3. Magnituds i la seva mesura: longitud, capacitat, massa i temps. Identificació i comparació d'unitats principals en el sistema mètric decimal. Instruments de mesura convencionals i no convencionals.

4. Introducció al sistema monetari.

II. Geometria.

1. Localització elemental d'objectes en l'espai.

2. Aproximació intuïtiva al concepte d'espai, pla, recta i punt.

3. Figures i cossos geomètrics. Reconeixement en l'entorn. Elements geomètrics bàsics: costat, vèrtex, domini interior, domini exterior, frontera.

III. Representació de la informació.

1. Recollida de dades. Utilització d'estratègies personals.

2. Interpretació de gràfiques senzilles relacionades amb la vida quotidiana.

Criteris d'avaluació

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a tres xifres, i indicar el valor posicional de les xifres.

2. Conèixer i utilitzar les parelles de nombres la suma dels quals sigui un nombre més petit o igual a deu.

3. Calcular sumes i restes, i comprovar-ne el resultat obtingut amb estimació lògica.

4. Conèixer els productes dels factors que formen les taules de multiplicar dels números: 1, 2, 5 i 10.

5. Calcular mentalment el doble d'un nombre de dues xifres significatives més petites que cinc i la meitat d'un nombre de dues xifres parells, diferents de zero. A més, fer mentalment càlculs de sumes i restes que no impliquin canvi d'unitat en el sistema de numeració decimal.

6. Resoldre problemes de la vida quotidiana, de manera raonada, mitjançant l'addició o la sotstracció.

7. Formular oralment un enunciat de la vida real i una pregunta que es correspongui amb una suma o resta de dos nombres qualssevol més petits o iguals a deu.

8. Identificar els diferents tipus de monedes i bitllets de curs legal.

9. Distingir intuïtivament magnituds i algunes de les unitats de mesura convencionals que es corresponen amb una magnitud: longitud (metre, centímetre); capacitat (litre); massa (quilogram); temps (any, dia, hora, minut).

10. Expressar correctament la localització d'un objecte en l'espai.

11. Identificar figures planes, en imatges ofertes en diferents suports, materials i objectes del seu entorn i reconèixer els seus elements bàsics, així com el seu domini interior, exterior i frontera: triangle, cercle, rectangle, quadrat, circumferència.

12. Identificar cossos geomètrics senzills.

13. Utilitzar estratègies personals de recollida de dades senzilles proporcionades des de diferents mitjans i representar-les gràficament.

14. Obtenir informació i comunicar oralment la informació obtinguda, a partir de gràfics senzills.

Segon cicle

Continguts

I. Aritmètica i mesura.

1. Els nombres naturals. Relacions d'ordre. El sistema de numeració decimal. Xifres. Valor posicional de les xifres. Equivalències.

2. Operacions amb nombres naturals: addició, sotstracció, multiplicació i divisió. Estimació. Automatització dels algorismes.

3. Concepte de fracció. Iniciació al nombre decimal.

4. Magnituds i la seva mesura: longitud, capacitat, massa, temps i superfície. Unitats del sistema mètric decimal i equivalències. Instruments de mesura.

5. Sistema monetari. Unitat principal. Múltiples i submúltiples de la unitat principal. Equivalències.

II. Geometria.

1. Localització precisa d'elements en l'espai. Interpretació de croquis i plànols senzills.

2. Figures geomètriques. Elements bàsics: costat, vèrtex, diagonal, angle, eix de simetria. Classificació de figures geomètriques planes.

3. Cossos geomètrics. Elements bàsics de políedres: cares, vèrtexs, arestes.

III. Representació de la informació.

1. Recollida de dades. Construcció de taules: freqüència absoluta.

2. Realització i interpretació de gràfiques senzilles: pictogrames, diagrames de barres.

Criteris d'avaluació

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a sis xifres, i indicar el valor posicional de les seves xifres.

2. Calcular sumes, restes i multiplicacions, i dividir un nombre de fins a sis xifres per un altre nombre d'una xifra, i comprovar el resultat obtingut amb estimació lògica i aproximació matemàtica.

3. Realitzar mentalment càlculs senzills sobre les quatre operacions.

4. Resoldre problemes de la vida quotidiana, mitjançant una o dues operacions aritmètiques i comprovar, de manera raonada, els resultats obtinguts.

5. Formular un enunciat de la vida real i una pregunta que es corresponguin amb una suma, una resta, una multiplicació o una divisió senzilles.

6. Utilitzar la calculadora per a l'estimació, l'aproximació i la comprovació de resultats numèrics a les operacions matemàtiques amb nombres naturals.

7. Llegir, escriure i representar fraccions el denominador de les quals sigui un nombre més petit que deu, així com ordenar fraccions d'igual denominador.

8. Reconèixer si es pot adquirir o no un article qualsevol, comparant el preu que marca amb una quantitat de monedes de curs legal, llegint, escrivint i ordenant els nombres que marquen diferents preus, amb notació decimal fins a les centèsimes, si és necessari.

9. Elegir adequadament la unitat de mesura, segons la quantitat de magnitud que es mesuri, en situacions de la vida real, establint equivalències amb nombres positius entre la unitat elegida i altres unitats d'aquesta magnitud: longitud (quilòmetre, metre, decímetre, centímetre); capacitat (litre, decilitre, centilitre); massa, (quilogram i gram); temps (any, mes, dia, hora, minut, segon).

10. Situar i expressar correctament la localització d'un element en un croquis o pla senzill.

11. Identificar figures planes i cossos geomètrics, i nomenar i reconèixer els seus elements bàsics (costats, vèrtexs, cares, arestes, angles, diagonals i eixos de simetria).

12. Classificar figures planes i utilitzar la quadrícula per expressar la mesura de la superfície de quadrats, rectangles i triangles rectangles.

13. Construir taules senzilles de recollida de dades, proporcionades des de diferents mitjans (premsa, llibres, informàtics), i reconèixer i expressar la freqüència absoluta d'aquestes dades.

14. Obtenir i comunicar informació, de manera clara i ordenada, a partir de l'estudi i la representació de pictogrames i diagrames de barres senzills.

Tercer cicle

Continguts

I. Aritmètica i mesura.

1. Nombres naturals i les seves operacions: propietats i relacions. Equivalències entre els elements del sistema de numeració decimal. Estimació. Automatització dels algorismes. Iniciació a la potenciació. Iniciació a la divisibilitat.

2. La numeració romana.

3. La fracció i el nombre decimal. Propietats i operacions.

4. Magnituds i la seva mesura: longitud, capacitat, massa, temps, superfície i volum. Unitats del sistema mètric decimal, equivalències i relacions. Instruments de mesura.

5. Sistema monetari. Utilitat i relacions matemàtiques.

II. Geometria.

1. Identificació precisa de conceptes i relacions en el pla. Posicions de rectes i circumferències. Regió angular i angle. Simetries.

2. Figures planes: elements, relacions i classificació. Regularitats i simetries. Perímetre i àrea.

3. Cossos geomètrics. Elements, relacions i classificació. Regularitats i simetries.

III. Representació de la informació.

1. Recollida i classificació de dades qualitatives i quantitatives no agrupades. Construcció de taules: freqüència absoluta i relativa. Iniciació intuïtiva a les mesures de centralització. Realització i interpretació de gràfics senzills: diagrames de barres, poligonals i sectorials.

Criteris d'avaluació

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals, i indicar el valor posicional de les seves xifres, i calcular sumes,

restes, multiplicacions i divisions, comprovant el resultat obtingut mitjançant l'aplicació de propietats numèriques i relacions fonamentals de les operacions aritmètiques.

2. Completar, segons correspongui, expressions numèriques donades, de la forma: ($a + z = b$; $a - z = b$; $z - a = b$; $a \times z = b$; $a : z = b$; $z : a = b$); on «a» i «b» són nombres qualssevol més petits o iguals que mil.

3. Llegir i escriure nombres naturals, de fins a quatre xifres, amb nombres romans.

4. Expressar en forma de potència un producte de factors iguals, i viceversa, distingint-hi la base i l'exponent.

5. Descompondre en factors primers un nombre menor o igual que mil, així com obtenir múltiples i divisors d'un nombre més petit o igual que cent.

6. Resoldre problemes de la vida quotidiana, mitjançant l'ús de les operacions aritmètiques amb nombres naturals, i comprovar-ne els resultats de manera raonada. Formular enunciats de la vida real i qüestions que es corresponguin amb una expressió matemàtica donada, de la forma: ($a + b$; $a - b$; $a \times c$; $a : d$), on «a», «b», «c» i «d» siguin nombres naturals.

7. Utilitzar la calculadora per a l'estimació, aproximació i comprovació de resultats numèrics a les operacions matemàtiques amb nombres naturals i nombres decimals.

8. Llegir, escriure, ordenar i operar amb fraccions i nombres decimals, i resoldre problemes senzills on s'utilitzin: la fracció, el nombre decimal, la relació entre aquests, l'arrodoniment i el tant per cent.

9. Resoldre i formular diferents situacions problemàtiques en què s'utilitzin unitats i equivalències del sistema mètric decimal (longitud, capacitat i massa) del sistema monetari i de la magnitud temps.

10. Classificar, anomenar, mesurar i transportar angles, així com identificar posicions en el pla: de dues rectes (paral·leles, secants, perpendiculars), de dues circumferències, i d'una recta i una circumferència, i distingir en la circumferència: el diàmetre, el radi, la corda i l'arc.

11. Classificar i descriure les diverses classes de polígons.

12. Compondre i descompondre un polígon qualssevol en el menor nombre de triangles, quadrats o rectangles. Calcular el perímetre i l'àrea de figures planes.

13. Identificar i classificar cossos geomètrics, i nomenar i reconèixer els seus elements bàsics, en imatges ofertes en diferents suports (paper, electrònics,...), materials i objectes del seu entorn.

14. Construir taules senzilles de recollida de dades no agrupades, proporcionades des de diferents mitjans (premsa, llibres, programes informàtics), per facilitar la representació mitjançant diagrames de barres i sectorials, i calcular la mitjana aritmètica i la moda, i interpretar correctament els resultats.

Educació primària

SOCIETAT, CULTURA I RELIGIÓ

Introducció

L'àrea de societat, cultura i religió consta de dues opcions: confessional i no confessional.

Com que aquests ensenyaments formen part de la programació escolar, el conjunt de l'àrea, en el doble vessant, confessional i no confessional, ha de proporcionar a tots els alumnes la formació humanística més completa que sigui possible i garantir la qualitat formativa.

Ha d'emmarcar l'expressió religiosa en el seu context històric i social i l'ha de dotar d'un sentit d'evolució en el temps, inclosa la dimensió biogràfica dels fundadors de les grans religions.

Així mateix, ha d'incloure la dimensió cultural i artística del fet religiós, de manera que el seu coneixement contribueixi, en qualsevol cas, a un acostament millor dels alumnes a les diferents expressions culturals.

Finalment, ha de possibilitar l'anàlisi comparada dels continguts i les línies bàsiques de les grans religions vigents avui en el món i la seva relació amb un ordre polític basat en els drets fonamentals de les persones.

Dins l'àrea de societat, cultura i religió, l'opció no confessional entén el fet religiós com un element de la civilització, i les manifestacions i expressions històriques de les diferents religions, com a fenòmens que han influït en un grau més gran o més petit en la configuració social i cultural dels pobles i en la seva trajectòria històrica. En conseqüència, l'opció no confessional de l'àrea de societat, cultura i religió contribueix a la formació humanística dels alumnes, amb la qual completen els coneixements adquirits en altres àrees.

Amb aquella finalitat, l'àrea de societat, cultura i religió, en l'opció no confessional, enquadra el fet religiós dins les dimensions següents:

a) La dimensió històrica i cultural, que situa el coneixement de les religions en la seva realitat històrica concreta, amb les projeccions positives i negatives tant en la configuració de les societats en què sorgeixen i tenen influència com en les relacions entre els pobles. També aquí hi tenen cabuda els condicionaments i les claus culturals que configuren les manifestacions de la religió, així com els condicionaments religiosos que han influït en els fets polítics, socials i culturals de la civilització.

b) La dimensió humanística, que s'ha de desenvolupar mitjançant la combinació de tres tipus diferents de factors relatius a les religions: primer, les arrels religioses de moltes estructures, costums i usos socials de l'actualitat; segon, les diferències entre els codis de conducta individual i de relació que sostenen les diferents religions, derivades de les respectives concepcions del món, i tercer, la importància determinant de la llibertat de les consciències i de la llibertat religiosa com a elements essencials d'un sistema polític de llibertat i convivència.

c) La dimensió científica, consistent en la consideració dels fets religiosos davant la metodologia de la història i de les ciències socials i de la naturalesa per distingir amb claredat el que els correspon i és propi de la dimensió específicament religiosa.

d) La dimensió moral, resultat de l'anàlisi dels diferents sistemes morals propis de cada religió i de l'estudi de les diverses actituds que les diferents religions mantenen respecte dels grans problemes actuals de la humanitat.

D'altra banda, cal recordar que les religions més importants transmeten la tradició i els continguts en fonts escrites d'alt valor literari, raó per la qual la lectura dels documents que contenen llegendes, narracions, discursos doctrinals o poesia religiosa ha de contribuir a la finalitat que cerca la totalitat de la programació educativa, que és la d'estimular l'interès de l'alumne per la lectura, el seu nivell d'informació i la capacitat de comprensió de diferents realitats. Així mateix, les representacions que les diferents cultures han fet de la religió, com són les imatges, els símbols i els rituals de cada sistema religiós, han d'estimular també l'exercici de valoració estètica de les manifestacions artístiques del fet religiós. Finalment, atesa la importància que la societat concedeix a la conservació, la reconstrucció i el coneixement del patrimoni religiós de la humanitat pels seus valors històrics i artístics, les tecnologies de la informació i la comunicació han de servir per facilitar a l'alumne l'accés a tot aquest ric patrimoni i el seu coneixement.

L'alumne d'educació primària, en el seu procés de relació i integració amb l'entorn, descobreix i constata la presència d'elements qualificats de religiosos sobre els quals ha de construir algun tipus de coneixement. Per això, al llarg de l'educació primària, l'alumne ha d'adquirir unes dades bàsiques sobre la influència dels sistemes religiosos i morals en el desenvolupament social i cultural dels pobles en què han estat o estan vigents. Així, les celebracions i els temps sagrats, les imatges, els símbols, els llibres sagrats i l'art religiós han de ser eixos de coneixement per al primer cicle d'aquest nivell educatiu. El mapa de les religions en el món, els mites i les llegendes religioses de la humanitat i el naixement de les grans religions han de ser l'objecte d'estudi per al segon cicle. I, finalment, una panoràmica de les diferents religions existents des de l'antiguitat ha de servir per presentar als alumnes les constants del fet religiós en la persona, l'art i la cultura, l'organització social i els fets històrics.

Objectius

1. Reconèixer i identificar les referències religioses presents en estructures i comportaments socials, i en les experiències culturals i artístiques més significatives.
2. Descobrir el fet religiós a través de l'estudi de la història de les principals religions.
3. Valorar els sistemes ètics proposats per les diferents religions i les conseqüències que han tingut en la vida de les societats en què han estat o estan vigents.
4. Conèixer i avaluar les respostes més elementals (mites, llegendes, models) amb què les religions han respost a les preguntes que, en tots els temps, la humanitat s'ha plantejat sobre l'origen del món, l'origen de la vida, l'existència del mal, la mort. Conèixer algunes manifestacions socials i culturals dels diferents pobles, inspirades en les respostes de la religió.
5. Mantenir una actitud de tolerància i respecte davant les diferències religioses.
6. Analitzar els valors culturals, estètics, socials i ètics presents en les manifestacions de la religió, tant al llarg de la història com en l'actualitat.
7. Conèixer les creences, els signes i els valors de les religions i la incidència en la història i la societat.
8. Valorar la importància passada i present de la tolerància i la llibertat religioses per a la convivència política pacífica i lliure, així com per al desenvolupament intel·lectual, científic i cultural dels pobles.

Primer cicle

Continguts

- I. Els espais de la religió.
  1. Els llocs del culte en l'antiguitat i en l'actualitat.
  2. Llocs universals de peregrinació i reunió.
- II. El calendari i les festes religioses.
  1. Les festes religioses de cada setmana.
  2. Les festes de cada any.
  3. Els períodes sants.
- III. Ritus i cultes.
  1. L'oració i la música.
  2. Els ritus i les seves formes.
  3. Actituds religioses.
- IV. Les imatges i l'art religiós.
  1. Símbols de les religions més importants.
  2. La representació dels déus grecs i romans.
  3. Les representacions religioses més freqüents de l'entorn.
- V. Els llibres sagrats de les religions.
  1. La Bíblia, l'Evangeli i l'Alcorà.
  2. Els llibres sagrats de les religions orientals.

Críteris d'avaluació

1. Identificar determinats edificis com a llocs sagrats; indicar els grups religiosos a què pertanyen i descriure'n les principals característiques.
2. Conèixer les principals festes religioses que se celebren al seu entorn o que apareixen en els mitjans de comunicació.
3. Identificar els ritus religiosos més importants de les religions de l'entorn.
4. Identificar imatges i noms de les representacions més habituals en l'entorn cultural que representen signes, personatges o divinitats de diferents religions.
5. Reconèixer els signes externs de les diferents religions de l'entorn.

Segon cicle

Continguts

- I. El naixement de les grans religions.
  1. Els grans mestres i profetes de la tradició religiosa oriental.
  2. Els fundadors de les grans religions de la Mediterrània: Moisès, Jesús i Mahoma.
- II. Mites i llegendes religioses de la humanitat.
  1. Mites i llegendes sobre l'origen del món i de la vida.
  2. Mites i llegendes sobre déus i herois: en la religió mesopotàmica, a Egipte, a Grècia, a Roma i en les religions incaiques, asteques i maies.
- III. Mapa de les religions en el món i les cultures d'avui.
  1. El mapa de les religions antigues: el lloc d'origen, les àrees d'influència.
  2. Origen i àrees d'influència de les religions en l'actualitat: les religions orientals; el judaisme; el cristianisme i l'islam.
- IV. L'art religiós en el món.
  1. Vestigis de l'art religiós en el món antic.
  2. Les obres més significatives de l'art de les religions monoteistes.

Críteris d'avaluació

1. Identificar els fundadors de les principals religions, conèixer els trets i fets més importants de la seva vida en relació amb la iniciativa religiosa protagonitzada, i situar-los en el seu context cultural i social.
2. Conèixer els principals mites i llegendes religiosos.
3. Conèixer el significat d'una llegenda com a resposta a alguna de les grans preguntes formulades per la humanitat.
4. Reconèixer les figures que, en les expressions plàstiques de l'entorn o presentades pels mitjans de comunicació, representin personatges de la mitologia, l'hagiografia o la llegenda religiosa.
5. Localitzar les religions dominants en els diferents països i proposar algun tret de la societat o la cultura del país referits a la religió.
6. Conèixer les principals manifestacions de l'art religiós.

Tercer cicle

Continguts

- I. Religions de l'antiguitat.
  1. Les religions a Mesopotàmia i Egipte.
  2. La religió dels grecs i la religió dels romans.

- II. Religions orientals.
1. Hinduisme i budisme.
  2. El sistema ètic de Confuci en la societat xinesa. El taoisme.
- III. Les religions actuals.
1. El judaisme, el cristianisme i l'islam.
- IV. Les constants del fet religiós.
1. La persona, la transcendència i les mediacions, estructura bàsica de tota religió.
  2. L'expressió del fet religiós en l'art i la cultura, en l'organització social i en els fets de la història, característica de totes les religions.

Críteris d'avaluació

1. Identificar la religió a què pertanyen els enunciats de determinades creences, ritus o opcions morals.
2. Establir relacions entre les creences i els principis ètics i morals de les religions que l'alumne coneix.
3. Reconèixer les semblances i diferències que hi ha entre les seves creences religioses i opcions morals i les que presenten les diverses religions que l'alumne coneix.
4. Identificar l'origen religiós d'algunes actuacions o fets socials, o d'algunes manifestacions de la cultura i l'art.
5. Reconèixer en les manifestacions de les diferents religions les constants que caracteritzen qualsevol fet religiós.

ANNEX II

Horari escolar corresponent als ensenyaments comuns per a l'educació primària

	Hores
Per al primer cicle:	
Ciències, geografia i història	175
Educació artística	105
Educació física	140
Llengua castellana	350
Llengua estrangera	35
Matemàtiques	175
Societat, cultura i religió	105
Total	1.085

Per a cada un dels altres dos cicles:	
Ciències, geografia i història	170
Educació artística	105
Educació física	105
Llengua castellana	275
Llengua estrangera	170
Matemàtiques	170
Societat, cultura i religió	105
Total	1.100

D'acord amb el que estableix l'article 8.2 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, les comunitats autònomes que tinguin, juntament amb la llengua castellana, una altra llengua oficial han de disposar per a l'organització dels ensenyaments d'aquesta llengua del 10 per cent de l'horari escolar total que es deriva d'aquest annex. En tot cas, l'horari escolar corresponent als ensenyaments comuns de la llengua castellana ha de ser, com a mínim, de 275 hores per a cadascun dels cicles.

13180 *CORRECCIÓ d'errades al Reial decret 827/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu establerta per la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació.* («BOE» 157, de 2-7-2003.)

Havent observat errades en el Reial decret 827/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu establerta per la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, publicat en el «Butlletí Oficial de l'Estat» número 154, de 28 de juny de 2003, i en el suplement en català número 15, de 16 de juliol de 2003, es procedeix a fer-ne les rectificacions oportunes referides a la versió en llengua catalana:

A la pàgina 2794, primera columna, s'ha d'intercalar una disposició transitòria primera entre la disposició addicional tercera i la disposició transitòria única amb la redacció següent:

«Disposició transitòria primera. *Ensenyaments de religió.*

Durant els cursos acadèmics 2003-2004, 2004-2005 i 2005-2006, i mentre no siguin substituïdes per l'àrea o assignatura de Societat, cultura i religió, els ensenyaments de religió i les activitats d'estudi alternatives que regula el Reial decret 2438/1994, de 16 de desembre, mantenen, per als alumnes que les cursin, els efectes acadèmics que preveu el Reial decret esmentat.»

A la mateixa pàgina, l'actual disposició transitòria única es converteix en disposició transitòria segona.

MINISTERI D'AFERS EXTERIORS

13281 *ACORD per a la promoció i la protecció recíproca d'inversions entre Espanya i Bòsnia i Hercegovina, fet a Madrid el 25 d'abril de 2002.* («BOE» 158, de 3-7-2003.)

ACORD PER A LA PROMOCIÓ I PROTECCIÓ RECÍPROQUES D'INVERSIONS ENTRE ESPANYA I BÒSNIA I HERCEGOVINA

Espanya i Bòsnia i Hercegovina (d'ara endavant «les parts contractants»),

Amb la voluntat d'intensificar la cooperació econòmica en benefici recíproc d'ambdós països,

Amb el propòsit de crear condicions favorables per a les inversions efectuades per inversors de cada part contractant en el territori de l'altra part contractant,

Reconeixent que la promoció i la protecció de les inversions d'acord amb aquest Acord estimulen les iniciatives en aquest camp,

Han convingut:

Article 1. *Definicions.*

Als efectes d'aquest Acord:

1. Per «inversor» s'entén qualsevol nacional o qualsevol societat d'una de les parts contractants que efectui inversions en el territori de l'altra part contractant: